

Mendelova univerzita v Brně
Institut celoživotního vzdělávání

Nebezpečí drogové závislosti na středních školách
Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:
doc. PaedDr. Mojmír Vážanský, CSc.

Vypracoval:
Ing. Aleš Papáček

Brno 2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatel : **Ing. Aleš Papáček**
Studijní program: Specializace v pedagogice
Obor: Učitelství odborných předmětů
Název tématu: **Nebezpečí drogové závislosti na středních školách**
Rozsah práce: 40

Zásady pro vypracování:

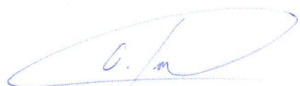
1. Seznámení s dostupnou literaturou k tématu, jejich analýza a možnosti využití.
Zhodnocení dosavadních osobních a profesních zkušeností.
2. Příprava zevrubného pohledu na problematiku drogové závislosti v kontextu života mladých lidí (historie omamných a psychotropních látek, jejich výskyt na středních školách, příčiny závislosti, preventivní programy a metodiky řešení, úloha ne/pedagogických pracovníků atd.) – teoretická část.
3. Realizace výzkumného šetření na středních školách ve vybraných regionech zvolenými postupy – praktická část.
4. Na základě znalosti rozboru aktuální situace a získaných výsledků výzkumu provedení komplexního hodnocení a stanovení výhledů a perspektivních úkolů ve středoškolské praxi.

Seznam odborné literatury:

1. BERGERET, J. *Toxikomanie a osobnost*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995. 91 s. ISBN 80-7187-003-X.
2. GANERI, A. *Drogy: od extáze k agonii*. Praha: Amulet, 2001. 149 s. ISBN 80-86299-70-8.
3. KALINA, K. *Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády ČR, 2003. 343 s. ISBN 80-86734-05-6.
4. KALINA, K. *Drogy a drogové závislosti 1: mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády ČR, 2003. 319 s. ISBN 80-86734-05-6.
5. KALINA, K. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada, 2008. 392 s. ISBN 978-80-247-1411-0.

Datum zadání bakalářské práce: březen 2011

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2012

Ing. Aleš Papáček
Autor práce

doc. PaedDr. Mojmír Vážanský, CSc.
Vědoucí práce

doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc.
Garantka studijního programu

doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc.
Ředitelka vysokoškolského ústavu

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Nebezpečí drogové závislosti na středních školách vypracoval samostatně a veškeré použité informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím s tím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědom toho, že se na mou práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji k tomu, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemně stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a taktéž se zavazuji uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů, spojených se vznikem díla, a to až do skutečné výše.

V Brně dne 5. 12. 2013

.....
podpis

Poděkování

Touto cestou děkuji všem, kteří mi byli nápomocni při zpracování bakalářské práce, především vedoucímu mé bakalářské práce panu doc. PaedDr. Mojmíru Vážanskému, CSc. za motivaci, trpělivost, podnětné připomínky a v neposlední řadě za cenné rady, které mi poskytl při vlastním zpracování.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá problematikou zneužívání omamných a psychotropních látek v sekundárním školství. Teoretická část vymezuje základní informace o osobách protidrogové prevence na školách, včetně sociálních partnerů. Praktická část analyzuje užívání drog u žáků prvních ročníků formou dotazníkového šetření na čtyřech vybraných středních odborných školách. Bakalářská práce obsahuje vyhodnocení drogové situace v sekundárním školství, kde jsou výsledky autora srovnány s Evropskou školní studií o alkoholu a jiných drogách. V neposlední řadě poukazuje na potenciál střední školy jako instituce, která může hromadně ovlivňovat chování mladé generace v omezení užívání omamných a psychotropních látek.

Klíčová slova

Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách, omamné a psychoaktivní látky, střední škola, uživatel, dotazníkové šetření

ABSTRACT

The aim of the Bachelor's work is to deal with the issue of the abuse of psychotropic products and other intoxicating substances at the secondary schools. The theoretical part defines basic information about the people dealing with anti - drug prevention at schools including social partners. The practical part of the Bachelor's work analyses drug abusing of the respondent students attending first classes. This was ascertained by a questionnaire at four chosen schools. The Bachelor's work includes the evaluation of the drug situation at the secondary schools. The results of the author are compared with the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. Last but not least it is proved that the potential of the secondary school as an institution can influence the behaviour of young generation in reduction of using intoxicating and psychotropic substances.

Key words

The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs, intoxicating and psychotropic substances, a secondary school, a user, a questionnaire investigation

OBSAH

1 ÚVOD	9
2 CÍLE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
3 MATERIÁL A METODIKA ZPRACOVÁNÍ	11
4 TEORETICKÁ ČÁST	13
4. 1 Základní pojmy	13
4. 2 Právní úpravy trestné činnosti související s drogami	14
4. 3 Vnitřní předpisy školy	16
4. 4 Osoby protidrogové prevence na středních školách	16
4. 5 Sociální partneři školy v prevenci a řešení sociálně patologických jevů	19
5 PRAKTICKÁ ČÁST A VÝSLEDKY PRÁCE	22
5. 1 Charakteristika dotazovaných škol	22
5. 2 Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách	25
5. 3 Vlastní průzkumné šetření	27
5. 3. 1 Přehled výsledků	27
Diskuze	68
Závěr	73
Seznam použité literatury	76
Seznam příloh	78
Seznam tabulek	79
Seznam grafů	81

1 ÚVOD

Bakalářská práce vznikla v období tzv. ekonomické krize, kdy se sekundární školství nachází ve vlně finančních problémů a kdy hromadná média situaci označují jako „boj o žáka“ a u některých škol dokonce „snahou o přežití“. Důvodem je snižující se populační křivka absolventů primárního školství v České republice, což vede k poklesu finančních zdrojů, vázaných na počet žáků školy. Často omezené finanční prostředky škol a přetíženost pedagogických i nepedagogických pracovníků (administrativou, řešením projektů, dotovaných ze státního rozpočtu a Evropského sociálního fondu či jinou nepedagogickou prací) se projevují v omezení zájmu o žáka. Není žádoucí, aby aktivity škol v otázkách drogové problematiky připomínaly spíše „hašení požárů“ než kvalitně fungující systém, vycházející z minimálního preventivního programu školy a legislativou předepsaných povinností.

Pro management školy by měla být prevence a aktivní řešení sociálně patologických jevů stěžejním úkolem. Vzhledem k faktu, že každá negativní zpráva o zvýšeném užívání drog na vybrané škole může znamenat i omezený zájem o vzdělání na dané škole ze strany rodičů i potencionálních žáků, není tento problém řešen. Pokud pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci přehlíží drogovou problematiku, respektive situaci neřeší, neznamená to, že se jejich pracoviště jev netýká.

Podle předběžného literárního přehledu, který předcházel vypracování bakalářské práce, se české sekundární školství v mezinárodních srovnávacích studiích¹ řadí na nelichotivá přední místa s největší mírou užívání omamných a psychoaktivních látek u žáků (ze všech členských států Evropské unie). Užívání marihuany patří ke dlouhodobým problémům žáků středních škol. A právě zmapování aktuální situace užívání omamných a psychotropních látek na středních školách si jako klíčový moment vytyčil autor bakalářské práce.

¹ Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (CSÉMY a CHOMYNOVÁ, 2009).

K volbě tématu Nebezpečí drogové závislosti na středních školách vedly autora dva stěžejní důvody. V první řadě se jednalo o profesní hledisko středoškolského učitele², ve smyslu aktivního pozorovatele narůstajících symptomů užívání omamných a psychotropních látek u žáků středních škol. Druhým důvodem se staly autorovy zkušenosti se zneužíváním návykových látek uvnitř třídního kolektivu, kde působil jako třídní učitel.

² Autor pracuje pět let jako středoškolský učitel Střední školy zahradnické a technické Litomyšl. V letech 2009-2013 třídní učitel, od září roku 2013 třídní učitel další třídy oboru Zahradnictví.

2 CÍLE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem předložené bakalářské práce je zjištění situace závislosti na omamných a psychotropních látkách u žáků čtyř vybraných středních odborných škol. Za sledované látky autor vybral nelegální drogy, jmenovitě anabolické steroidy, dále léky na uklidnění a sedativa bez předpisu lékaře, extázi, hašiš, heroin, halucinogenní houby, GHB, kokain, marihuanu, netalin a pervitin.

Cílem teoretické části bakalářské práce je poskytnout základní informace o užívání návykových látek. Na základě prostudování odborné literatury jsou objasněny pojmy a vytvořen přehled o doposud prozkoumané problematice. Cílem praktické části je za pomoci dotazníkového šetření mezi žáky, studující v prvních ročnících zahradnické obory a zjistit postoje k užívání návykových látek. Výsledky dotazníkového šetření na jednotlivých školách autor srovná podle regionu, (respektive velikosti města), kde se instituce nachází.

Dalším cílem je komparace získaných dat z dotazníkového šetření s výsledky Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách z roku 2011. Vyhodnocením autor poskytne průkazný materiál k diskuzi a zformuluje závěry, které budou sloužit jako doporučení pro pedagogické pracovníky.

3 MATERIÁL A METODIKA ZPRACOVÁNÍ

Metodologický postup bakalářské práce vychází z teoretických znalostí, získaných při studiu odborné literatury (např. ARTERBURN a BURNS, 2011, JANDERKOVÁ, 2009, KALINA, 2008 a NEŠPOR, 1996), ale i z praktických zkušeností autora, které jsou doplněné o konzultace s odborníky v řešeném problematice. Inspiračním zdrojem se taktéž staly závěrečné práce terciárního vzdělání několika absolventů českých vysokých škol, přesto však za stěžejní podklad lze považovat Evropskou školní studii o alkoholu a jiných drogách (CSÉMY a CHOMYNOVÁ, 2009).

Východiskem pro zpracování bakalářské práce se stala Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (dále jen ESPAD), která striktně vychází z dodržování jednotného metodologického postupu, tzn. principu konstrukce výběrového souboru a postupu při sběru dat.

Dotazníkový formulář autora byl sestaven na základě posledního znění studie ESPAD 2011, včetně ponechání otázek v plném rozsahu (CHROMYNOVÁ a CSÉMY, 2012). Dotazník ESPAD 2011 byl modifikován pro potřeby bakalářské práce. Nezbytností se stala modifikace počtu otázek (z původních padesáti pěti) na hlavních dvacet položek, potřebných pro praktickou část bakalářské práce.

Projekt ESPAD se snaží udržet srovnatelnost dat v čase, s tím se ale nevylučuje nezbytná inovace dotazníku a doplnění jej o aktuální témata nebo výskyt nových omamných a psychotropních látek. Cílovou skupinou studie jsou žáci prvních ročníků středních škol ve věku 16 let, resp. žáci základních škol, kteří v roce realizace studie dosáhnou 16 let.

Dotazníkové šetření autor provedl za účelem ověření a srovnání výsledků Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách 2011, která ve vybraných kapitolách popisuje užívání omamných a psychotropních látek. Cílovou skupinou pro dotazník bylo tři sta třicet žáků prvních ročníků čtyř odborných středních škol, nabízejících studium na zahradnických oborech, tzn. maturitní 41-44-M/01 Zahradnictví, a učební obory 41-52-H/01 Zahradník, 41-52-E/01 Zahradnické práce. Volbou středních odborných vzdělávacích zařízení v rozdílných městech pro dotazníkové šetření se snažil autor postihnout i socioekonomické rozdíly u žáků na jednotlivých školách (dle principu

metodiky ESPAD) a specifika v užívání omamných a psychotropních látek u žáků studujících zahradnické obory.

Nejprve si zkrácenou verzi dotazníku jako předvýzkum vyzkoušeli žáci pilotní třídy Střední školy zahradnické a technické Litomyšl. Ověřený dotazníkový formulář napomohl autorovi k tomu, že se dopředu mohl připravit na eventuální dotazy žáků. Po odevzdání dotazníků využil hodnotitel zpětné vazby získané od žáků, kdy se někteří z nich dotazovali na věci, které jim v dotazníku nebyly srozumitelné. Získáním okamžitých informací napomohlo k bližšímu pochopení skutečnosti, to znamená, že často kladeným dotazům lze předejít svědomitou přípravou a podrobnějším vysvětlením, jak vyplnit dotazník, případně přesnějšími instrukcemi ještě před jejich rozdáním dotazovaným.

Při vyhodnocení dotazníků byly záměrně vyřazeny veškeré formuláře dotazníků od respondentů mladších a starších šestnácti let, podle výše zmíněné metodiky ESPAD 2011.

4 TEORETICKÁ ČÁST

4. 1 Základní pojmy

Droga

Pro termín droga lze najít mnoho významů. Kalina (2001) při vysvětlení pojmu vychází z úmluv OSN, včetně Deklarace o snižování poptávky po drogách, které tak označují látky podřízené mezinárodní kontrole. Ve farmakologii se tak označují léčiva užívaná pro prevenci nebo léčbu nemoci či zvýšení fyzické či psychické kondice. Autor slovem droga označuje nezákonné omamné a psychotropní látky. Za drogy jsou označovány i legální látky primárně užívané pro svůj psychoaktivní efekt jako je například kofein, tabák, alkohol a jiné přípravky, které nejsou předmětem bakalářské práce.

Omamná látka (resp. narkotikum)

Stejný autor ve svém mezioborovém glosáři pojmů z oblasti drog a drogových závislostí (KALINA, 2001) pod narkotiky rozumí látku navozující útlum, poruchu vědomí a necitlivost k bolesti (analgesii). Termín se většinou používá pro opiáty, nepřesně se tak označují všechny ilegální drogy bez ohledu na jejich farmakologické vlastnosti.

Psychoaktivní látka

Kalina (2001) termínem označuje látku, která mění duševní procesy (myšlení nebo emoce), ale nemusí vytvářet závislost. Jako ekvivalent k pojmu psychoaktivní látka se používá výraz psychotropní látka.

Psychotropní látka

Psychotropní látka stejně jako látka psychoaktivní látka ovlivňuje psychiku a duševní procesy, nebo-li primárně nebo druhotně ovlivňuje centrální nervovou soustavu. Psychoaktivní látka svými účinky na psychiku člověka představuje vysoké riziko návyku či závislosti, proto pod tímto pojmem rozumíme většinu sledovaných drog jako jsou stimulancia, halucinogeny, opiáty a sedativa.

Autor v práci používá termín omamné a psychotropních látkách, který vychází z platné legislativy ČR a od roku 1961 jej uznává i OSN v Jednotné úmluvě OSN o narkoticích (Single Convention on Narcotic Drugs) (KALINA, 2001).

Závislost

Kalina (2001) definuje pojem jako „*soubor behaviorálních, kognitivních a fyziologických fenoménů, který se vyvíjí po opakovaném užití látky.*“ Pro závislost je typická nutkavá představa užít drogu, včetně ztráty při jejím užívání. Při dlouhotrvajícím užívání drog se závislost projevuje neschopností se od ní odpoutat i přes škodlivé následky (KALINA, 2001).

4. 2 Právní úpravy trestné činnosti související s drogami

Uživatelé omamných a psychotropních látek se na středních školách dopouštějí porušení školních řádů a hlavně trestného jednání. Podle Goldsteinova tripartitního konceptuálního rámce, který používá i Evropské monitorovací středisko pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA), se trestné činnosti rozdělují na:

- psychofarmakologicky podmíněné trestné činy, spáchané pod vlivem psychotropní látky;
- ekonomicky motivované trestné činy, konané za účelem získání prostředků na drogy nebo drog samotných;
- systémové trestné činy, spáchané v rámci fungování trhů s nelegálními drogami (nabídka, distribuce a užívání drog, typicky násilná kriminalita, vydírání apod.); trestné činy proti drogovým zákonům, včetně porušování protidrogové a s ní související legislativy (CSÉMY a CHOMYNOVÁ, 2009).

Žáci středních škol, často i nevědomě porušují trestné činy skutkové podstaty páčáním tzv. drogové kriminality. V rozporu se zákonem se nejčastěji dopouštějí trestných činů neoprávněného nakládání a užívání nelegálních drog. Přehledně o konkrétních legislativních opatřeních vypovídají následující kapitoly.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon

Trestní zákoník, platný od 1. ledna 2010, vychází ze zákona č. 140/1961 Sb. Zákon přinesl úpravu v drogových trestných činech, které se řadí mezi obecně nebezpečné. Hlavní rozdíl oproti předchozí právní úpravě (zákon č. 140/1961 Sb.) je v rozdílných trestných sazbách za neoprávněné přechovávání drogy pro vlastní potřebu, v množství větším než malém, a zavádí nové skutkové podstaty, spočívající v neoprávněném pěstování rostlin, obsahujících omamnou nebo psychotropní látku pro vlastní potřebu v množství větším než malém.

V hlavě VII. (zvláštní části) trestního zákoníku se specifikuje pět drogových trestných činů:

- nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami, včetně jedů (§ 283);
- přechovávání omamných a psychotropní látek a jedu (§ 284);
- nedovolené pěstování rostlin, obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (§ 285);
- výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu (§ 286);
- šíření toxikomanie (§ 287).

Zákon č. 106/2011 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů

Jedná se o novelu zákona 167/ 1998 Sb., která je důležitá pro účely trestního práva, protože rozděluje do osmi příloh (obsahujících seznamy omamných látek) psychotropní látky a přípravky, obsahujících návykové látky, včetně prekursorů.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Školský zákon stanovuje povinnosti školy v protidrogové prevenci, které jsou podrobněji popsány ve vyhlášce Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy České republiky. Na základě předpisů vyplývajících ze zákona zpracovávají školy své vnitřní předpisy, týkající se prevence užívání omamných a psychotropních látek.

4. 3 Vnitřní předpisy školy

Školní řád

Většina školních řádů středních škol zdůrazňuje, že je nelegální přechovávat omamné a psychotropní látky, včetně jedů v areálu školy. Uvedené konstatování vychází z trestního zákoníku jako trestný čin přechovávání a šíření toxikománie. Zmíněné přestupky se kategoricky považují za hrubé porušení školního řádu a postihují se výraznými kázeňskými tresty. Pedagogičtí pracovníci mají oznamovací povinnost vůči rodičům (zákonným zástupcům), dále pak Policii ČR a případně u žáků mladších osmnácti let Orgánu sociálně a právní ochrany dětí (OSPOD).

Minimální preventivní program

Jedná se o základní strategický dokument prevence sociálně patologických jevů školy nebo školského zařízení. Minimální preventivní program vypracovává metodik prevence sociálně patologických jevů ve spolupráci s výchovným poradcem, vedením školy a dalšími pedagogickými pracovníky, případně i školním psychologem.

Každoročně se aktualizuje a tvoří nedílnou součást výchovně vzdělávacího programu na střední škole. Jeho znění je originální pro každou jednotlivou školu a vždy vychází z aktuální situace konkrétního výchovně vzdělávacího zařízení a taktéž reflektuje evaluaci průběhu předchozího školního roku. Program prevence průběžně vyhodnocuje ochrannou strategii školy a vypracovává finální evaluační zprávu za příslušný školní rok. Závěrečná zpráva o preventivní činnosti se stává pravidelnou součástí výroční zprávy školy.

4. 4 Osoby protidrogové prevence na středních školách

Účinná prevence sociálně patologických jevů samozřejmě nepředstavuje úkol pro jediného pracovníka ve výchovně vzdělávacím sektoru (např. metodika prevence sociálně patologických jevů), ale týká se všech osob v edukačním procesu, které každý den přicházejí do kontaktu s mladistvými. Společensky ožehavá drogová problematika také vyžaduje spolupráci všech pedagogických pracovníků se žáky a jejich rodiči (zákonnými zástupci). Zajímavé postřehy mohou často vzejít i od vychovatelů (u žáků, ubytovaných na domovech mládeže) i nepedagogických zaměstnanců, technického personálu (správců budov, administrativních pracovníků, uklízeček, kuchařek atd.).

Všichni zaměstnanci bezpodmínečně musí dohlížet na dodržování školního řádu všemi žáky a řádu domova mládeže (kde se drogová otázka též zohledňuje). Stěžejní roli sehrávají hlavně třídní učitelé, školní psycholog (pokud je na škole k dispozici), výchovný poradce, metodik prevence sociálně patologických jevů a management školy.

Pracovníci různého zařazení na každé škole musí působit na všechny žáky v tom smyslu, že se jedná o správně fungující výchovně vzdělávací instituci, kde se oceňují dobré výsledky ve výchově a vzdělávání, a ti, kteří nerespektují a obcházejí dohodnutá pravidla, ponесou adekvátní trest. Znamky nihilismu ze strany mladistvých, spojené s eventuálním sníženým zájmem o problémy žáků, tvoří ideální podmínky pro vznik všech sociálně patologických jevů.

Metodik prevence sociálně patologických jevů

Pracovní náplň metodika prevence sociálně patologických jevů mimo jiné spočívá v ochranné angažovanosti i v protidrogové oblasti a v důsledném celistvém řešení naléhavých problémů, s nimi spojených. Jedná se většinou o osobu, která má pro výkon svého doplňku profese odborné vzdělání (dvouletý speciální kurz), i dostatek informací a kontaktů pro plnění svěřeného úkolu. Pravidelně se zúčastňuje následných školení v protidrogové problematice.

Zajišťuje a organizuje prevenční a podpůrné akce, besedy, filmová představení, promítání dokumentů a další aktivity, vycházející ze školního minimálního prevenčního programu. Nesmí se však jednat pouze „o akce pro akci“ pro splnění požadovaného minima, určeného zřizovatelem školy, ale především se musí stát součástí efektivní a systematické protidrogové preventivní aktivity. Ostatním pedagogickým pracovníkům vychází vstříc konzultacemi o aktuálních problémech v dané oblasti. V neposlední řadě je iniciátorem, koordinátorem, zpracovatelem minimálního preventivního programu a případně též garantem peer programů na škole.

Výchovný poradce

Jedná se většinou o svědomité, poctivé učitele školy, o kvalifikované odborníky na složité otázky výchovného poradenství (absolvent speciálního vzdělání). Hlavní náplň jeho funkce spočívá v řešení přestupků, individuálně nebo v rámci výchovných komisí. Žáci musí osobu s funkcí výchovného poradce poznat ihned na začátku prvního ročníku, seznámit se s jeho kabinetem a „úředními hodinami“. Osobnost výchovného poradce má vliv na to, zda si získá přízeň žáků experimentujících s drogami a zda se jí

budou svěřovat i žáci, kteří mají oprávněné obavy o třídní kamarády a přátele. Totéž samozřejmě platí i o ostatních pracovnících školy.

Na některých školách se však jedná o osobu, která pouze formálně plní svou funkci, a žáci často ani netuší, že jim někdo může nabídnout pomocnou ruku (což platí i o metodikovi prevence sociálně patologických jevů).

Školní psycholog

Erudovaný odborník s delší praxí v oboru může plnit významnou úlohu nejen v protidrogové prevenci, ale i v těžko řešitelných situacích žáků školy. V sekundárním školství České republiky si mohou dovolit zaměstnávat školního psychologa na celý úvazek pouze kapacitně větší školy. Proto na valné většině škol vykonává funkci pouze omezeně (v přesně vymezených termínech) nebo chybí úplně. Na školního psychologa se často obracejí kamarádi uživatelů drog, kterým není osud blízkých osob lhostejný, ale naopak jim chtějí pomoci. Školní psycholog ze své pozice pomáhá řešit problémy nebo může kontaktovat odborná pracoviště s konkrétní žádostí o pomoc při jejich řešení (stejně jako metodik prevence sociálně patologických jevů).

Žáci se musí záhy dozvědět o konzultačních hodinách (požadavek trvalého kontaktu se však jeví jako žádoucí) školního psychologa, případně znát jeho telefonní číslo, aby se v neodkladných situacích mohly oznamovat a zrychlit řešení problému telefonicky. Školní psycholog využívá individuálních konzultací nebo se seznamuje s podměty v rámci skupinové práce se třídou. Preventivní náplň jeho práce spočívá zejména ve „zmapování“ klimatu třídy (dotazníkové šetření, Braunovy nebo Laškovy dotazníky apod.) a v následné konkrétní pomoci při vytváření pozitivních vazeb mezi spolužáky (práce v komunitním kruhu). Při společné práci se žáky se od nich dozví informace, s nimiž může dále operovat, nebo zainteresovaným alespoň pomůže vyslechnutím obav, připomínek, názorů, podnětů.

Třídní učitel

Většinou se jedná o zkušené pedagogické pracovníky, kteří by mimo jiné měli dokonale znát vývojové potřeby dětí (za nejrizikovější období v oblasti drogové prevence se považuje první ročník středních škol). K prioritním pozitivním vlastnostem třídního učitele patří citlivé vnímání třídního klimatu ve třídě, „nevysychající studna empatie“, schopnost naslouchání žákům a umění hledání okamžitého řešení jejich problémů (závažné ve spolupráci s kompetentními pracovníky).

Nezbytnou podmínkou efektivního a kvalitního řešení jednotlivých situací je znalost rodinného zázemí žáků a konkrétní povědomost o možnostech účinného kontaktu s rodiči. Vstřícnost musí samozřejmě očekávat u členů rodiny (zákonných zástupců), kteří mají zájem případný problém urychleně řešit, a ne jenom za každou cenu dítě bezmezně chránit či naopak pouze moralizovat. V případech, kdy matka s otcem nezvládají plnit svou rodičovskou roli, musí třídní učitel hledat vhodnou pomoc a podporu v širších rodinných kruzích (prarodiče, starší sourozenci, příbuzní apod., což často vyvolává problémy). Pokud se v rodině nebo zmíněném širším okolí nenalezne opora pro žáka, může se třídní učitel stát i vzorem, spřízněnou duší, připraveným pomocníkem na cestě z nepříjemností.

Třídní učitel musí od prvních dnů pobytu žáků na nové škole pracovat na kohezi třídy, aby kolektiv nových spolužáků třída začal pracovat jako fungující tým. Důležitou roli, zde může hrát adaptační kurz, sportovní akce, exkurze apod., což většinou naráží na finanční otázky, odmítavý postoj části rodičovské veřejnosti. Třídní učitel může vycházet ze signálu od dalších učitelů či pracovníků školy, protože všichni zaměstnanci školy obdaření přiměřenou empatií k žákům, hrají významnou roli v prevenci sociálně patologických jevů.

Ředitel školy (resp. zástupce ředitele)

Hlavní zodpovědnost za školu, včetně eliminace sociálně patologických jevů, nese vždy vedoucí pracovník, ředitel (resp. správce) školy, případně jeho zástupce či zástupci. Nejvyšší management školy zajišťuje a podporuje akce primární prevence, ovlivňuje klima školy, řeší problematiku v rámci výchovných komisí a při pedagogických radách, neboť má ve většině případů rozhodující slovo. Ředitelé, kteří disponují plnou důvěrou svěřených žáků kritického věku, se dokonce mohou sami od nich dozvědět zajímavé podněty k řešení palčivé drogové otázky na škole.

4. 5 Sociální partneři školy v prevenci a řešení sociálně patologických jevů

Škola jako jedinečné výchovně vzdělávací institucionální prostředí, nemůže kvalitní, odpovědnou, angažovanou činnost úspěšně vykonávat bez podpory dalších osob (rodinných příslušníků, pěstounů, pracovníků dětských domovů, spolužáků

a kamarádů osob, ohrožených sociálně patologickými jevy) a státních i neziskových organizací.

Rodina

Dobře fungující rodina má stěžejní funkci v protidrogové prevenci. Autor v dotazníkovém šetření nezbytnými otázkami zjišťoval situaci v rodinném zázemí dotazovaných respondentů. Od rodičů se někdy mylně očekává opravdový zájem o dítě, málokterá rodina však věnuje svému dítěti patřičnou všestrannou péči a pozornost. V podstatě rodič nemá nikdy stoprocentní jistotu v tom, že jejich dítě odolá svodům pseudo-kamarádů a že se nestane uživatelem omamných psychoaktivních látek. Odborníci na výchovu se sotva shodnou na tom, zda je vhodnější liberální nebo konzervativní způsob výchovy. Nehledě na zvolený způsob výchovy žák se může stát drogově závislým (BERGERET, 1995 a ILLES, 2002). Povinností (často nerealizovanou) otce a matky je, aby své děti dobře vychovali a případně se stali jejich vzorem. Stěžejní rolí rodiny v prevenci drogové závislosti je podle autorova názoru podpora dítěte v tom, aby se mohlo realizovat ve volnočasových činnostech, případně je směřovat k aktivnímu trávení volného času (sport, hra na hudební nástroje, výtvarné činnosti, péče o zvířata či rostliny, turistika atd.).

Úkol školy také spočívá v budování pozitivních vazeb mezi žáky na jedné straně a třídním učitelem na straně druhé, dále pak mezi zákonnými zástupci žáka a školou jako institucí. Na budování vyvážených vztahů stojí tzv. otevřené školy, což může mít svá pozitiva i negativa. Pokud spolupráce se školou ze strany rodiny nefunguje, přichází na řadu konzultační činnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

Orgán sociálně právní ochrany dětí (OSPOD)

Pracovníci OSPOD řeší problémy žáků do osmnácti let, u nichž absentuje očekávaná spolupráce rodiny se školou. Metodik prevence sociálně patologických nebo výchovný poradce školy nejčastěji oslovuje uvedenou instituci za účelem zvýšení společného vlivu na rodičovskou veřejnost.

Policie ČR

Škola stejně jako každý občan České republiky má ohlašovací povinnost při spáchání trestných činů. Policie je stále více považována za represivní složku státu než jako sociální partner pro řešení problémů. Při spolupráci s ní je pro školu výhodné

znát konkrétní, kompetentní osobu, na kterou je vhodné se vždy úspěšně obrátit při závažných problémech ve škole, aby poskytla návrhy řešení, jak postupovat dál (zda se již jedná o trestný čin nebo nejedná a s tím pak souvisí další nezbytné vyšetřování konkrétních žáků apod.).

Neziskové nebo příspěvkové organizace

Na území České republiky plní v protidrogové problematice nezastupitelnou roli široká síť neziskových organizací. Jejich činnost může být velice rozmanitá nebo se individuálně zaměřuje na poskytování konkrétní služby.

Kontaktní a krizová centra poskytují pomoc rodičům, drogově závislým a dalším osobám, které mají problém se závislostí na omamných a psychotropních látkách. Jejich služeb mohou využívat i školy v rámci plejády prevenčních akcí nebo při řešení konkrétních případů. V současné době mají stěžejní úlohu e-poradny (on-line poradny) a poradenské telefonní linky, provozované různými neziskovými organizacemi.

K nejvýznamnějším příspěvkovým organizacím městských či krajských úřadů patří nemocniční zařízení a dále pak protidrogoví koordinátoři a další specialisté, kteří například pracují v pedagogicko-psychologických poradnách a na dalších kontaktních místech.

5 PRAKTICKÁ ČÁST A VÝSLEDKY PRÁCE

Příprava, realizace a zpracování dotazníků odpovídá základům metodiky Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách 2011 (dále jen ESPAD 2011), upravené pro potřeby předložené bakalářské práce. Hlavní cíl se zaměřil na srovnání získaných dat z uskutečněného dotazníkového šetření na čtyřech odborných středních školách na jedné straně s výsledky ESPAD 2011 na straně druhé. Využilo se také závěrů výzkumu ESPAD, který v České republice trval více než patnáct let. Dlouhodobějšími daty disponuje pouze omezený okruh evropských zemí. Proto se na vybraných školách pozornost zaměřila, stejně jako ve výzkumu ESPAD, výhradně na žáky prvních ročníků, kteří nejsou starší šestnácti let. Dotazníky od respondentů starších šestnácti let, kteří nezdědka navštěvují první ročníky učebních oborů, nebyly vyhodnoceny (podle metodiky ESPAD).

5. 1 Charakteristika dotazovaných škol

Střední škola zahradnická a technická Litomyšl

Základní údaje

Adresa: T. G. Masaryka 659, 57013 Litomyšl, okres Svitavy, Pardubický kraj

Počet žáků: 812 (školní rok 2012/2013)

Počet respondentů: 100, do vyhodnocení zahrnuto 93 (únor 2013)

Zřizovatel školy: Krajský úřad Pardubického kraje

Počet obyvatel města Litomyšl: 10 178 (1. 1. 2013)³

Nezaměstnanost okresu Svitavy: 7,84%⁴ (únor 2013, podle Úřadu práce ČR, kontaktního pracoviště Litomyšl ve městě nižší nezaměstnanost než je průměr okresu)

Sekundární školství ve městě Litomyšl využívá nejvyššího počtu žáků v přepočtu na počet obyvatel v celorepublikovém průměru. Největší školou nejen ve městě, ale i v Pardubickém kraji, je Střední škola zahradnická a technická Litomyšl (počtem žáků studujících zahradnické obory je zmíněná škola největší školou v České

³ Zdroj: Český statistický úřad

Dostupné z: <http://www.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/home>

⁴ Zdroj: Český statistický úřad. Údaj se týká obyvatelstva ve věku 15-64 let.

Dostupné z: <http://www.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/home>

republice). Škola nabízí tři maturitní obory a tři obory ukončené výučním listem. Dotazníkové šetření bylo provedeno u prvních ročníků oboru 41-44-M/01 Zahradnictví a učebních oborů 41-52-H/01 Zahradník, 41-52-E/01 Zahradnické práce.

Prevenci v užívání omamných a psychoaktivních látek zajišťuje jeden metodik prevence ve spolupráci s výchovnými poradci a dalšími pedagogickými pracovníky školy. Důležitou roli nejen v prevenci sociálně patologických jevů sehrává i školní psycholog. Ve výroční zprávě školy za školní rok 2012/2013 je sice popsáno minimum akcí prevence sociálně patologických jevů, ale metodik prevence, včetně vychovatelů na DM provádí monitoring užívání nelegální drog, zejména marihuany (SIWKOVÁ, 2013).

Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha

Základní údaje

Adresa: Učňovská 1, 190 00 Praha 9

Počet žáků: 974 (školní rok 2012/2013)

Počet respondentů: 100, do vyhodnocení zahrnuto 86 (červen 2013)

Zřizovatel školy: Magistrát hlavního města Prahy

Počet obyvatel hlavního města Prahy: 1 246 780 (1. 1. 2013)

Nezaměstnanost hlavního města Prahy: 3,38% (červen 2013, v době dotazníkového šetření nejnižší procento nezaměstnanosti v celé ČR)

Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha patří k největším poskytovatelům sekundárního vzdělání na území hlavního města Prahy. Škola nabízí více jak třicet oborů. Dotazníkové šetření bylo provedeno u prvních ročníků oboru 41-44-M/01 Zahradnictví a učebních oborů 41-52-H/01 Zahradník, 41-52-E/01 Zahradnické práce.

Prevenci sociálně patologických jevů zde zajišťuje desetičlenný tým pedagogických pracovníků školy, složený mimo jiné z metodika prevence sociálně patologických jevů a tří výchovných poradců. Tým pracovníků primární prevence se schází každý měsíc. Metodik prevence mimo jiné spolupracuje s protidrogovým koordinátorem a sociálním kurátorem, obvodním metodikem prevence, vyučujícími a organizacemi zajišťující primární prevenci. Škola realizuje preventivní programy pro všechny žáky prvních ročníků v rámci celodenní akce Dne třídy a u druhých

ročníků ve spolupráci s Městskou policií Praha formou besedy nazvané Omamné a psychotropní látky - drogy z pohledu zákona a policie (JANEČEK, 2013).

Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant

Základní údaje

Adresa: Bělíkova 1387, 46401 Frýdlant, okres Liberec, Liberecký kraj

Počet žáků: 800 (školní rok 2012/2013)

Počet respondentů: 100, do vyhodnocení zahrnuto 89 (červen 2013)

Zřizovatel školy: Krajský úřad Libereckého kraje

Počet obyvatel města Frýdlant: 7 565 (1. 1. 2013)

Nezaměstnanost okresu Liberec: 8,24% (červen 2013, podle Úřadu práce ČR, k. p. Frýdlant má město dlouhodobě vyšší nezaměstnanost než je průměr okresu).

Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant je typickým příkladem krajské organizace, která byla začleněna do optimalizace sítě středních škol, kdy byly sloučeny dvě školy, které se nacházejí v různých obcích kraje. Škola nabízí velké množství oborů, mezi nimiž je i učební obor Zahradník. Pro výuku této specializace nemá škola, dle vlastního zjištění autora bakalářské práce, ani dostatek kvalifikovaných pedagogů, natož zázemí pro vlastní výuku. Nabídkou těchto specializací škola odebírá žáky jiným zahradnických školám. Dotazníkové šetření bylo uskutečněno na malém vzorku žáků zahradnického oborů (41-52-H/01 Zahradník), protože škola v této specializaci nemá větší počet žáků. Z tohoto důvodu byli osloveni i žáci prvních ročníků dalších oborů.

Škola zaměstnává tři metodiky prevence, kteří ve spolupráci s výchovnými poradci, školním psychologem a dalšími pedagogickými pracovníky naplňují minimální primární preventivní program. Pro žáky prvních ročníků bylo ve školním roce 2012/2013 organizováno několik besed a například z oblasti prevence sociálně patologických jevů se jednalo o téma Kouření, alkohol a drogy. Pro druhé ročníky byla pořádána beseda týkající se rizikového chování, včetně závislostí. Škola dlouhodobě spolupracujeme s organizací Maják, o.p.s. (lektoři realizují přednášky).

Střední škola zahradnická Kopidlno

Základní údaje

Adresa: Hilmarovo náměstí 1, 507 32 Kopidlno, okres Jičín, Královéhradecký kraj

Počet žáků: 174 (školní rok 2012/2013)

Počet respondentů: 30, do vyhodnocení zahrnuto 23 (červen, 2013)

Zřizovatel školy: Krajský úřad Královehradeckého kraje

Počet obyvatel obce Kopidlno: 2 148 (1. 1. 2012)

Nezaměstnanost okresu Jičín: 5,65% (červen 2013, podle Úřadu práce ČR, k. p. Jičín má obec dlouhodobě vyšší nezaměstnanost než je průměr okresu).

Střední škola zahradnická Kopidlno je jednou z nejstarších zahradnických škol v České republice. Jako jedna z mála nabízí hlavně zahradnické obory (41-44-M/01 / 41-44-L/51 Zahradnictví , 41-52-H/01 Zahradník, 41-52-E/01 Zahradnické práce), pro které má kvalitní zázemí. Vedení školy se dlouhodobě nedaří změnit trend v minimální naplněnosti tříd většiny oborů. Metodou dotazníkového šetření byli osloveni všichni přítomní žáci školy prvních ročníků.

Minimální primární preventivní program je dle rozhovoru s ředitelkou školy (Ing. Lenkou Noskovou) naplňován dle finančních možností školy, včetně protidrogové prevence.

5. 2 Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách

K nejvýznamnějším školním studiím v České republice patří projekt Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (dále jen ESPAD), která se zaměřuje na populaci šestnáctiletých žáků středních škol. Jejím hlavním cílem bylo získání spolehlivých odhadů prevalence užívání drog u mládeže a srovnání situace v jednotlivých evropských zemích, včetně analýzy trendů v časovém průběhu. Projekt se ve čtyřletých cyklech opakuje a Česká republika se ho účastní od roku 1995. Studie má centrálně předepsanou metodologii, zkoumající primárně zkušenosti s nejen legálními, ale také nelegálními drogami a s nimi související rizikové faktory. Proto je možné sledovat i změny proměnných, potenciálně ovlivňujících užívání drog, například jejich subjektivně vnímanou dostupnost (ŠKAŘUPOVÁ, 2010 a ZEMAN, et al., 2011).

Výsledky studií ESPAD v dostupném souhrnu do roku 2007 shrnula Škařupová (ŠKAŘUPOVÁ, 2010), kde popsala vývoj od druhé poloviny devadesátých let. Ze studií podle autorky vyplývá, že užívání nelegálních látek se mezi českými středoškoláky výrazně zvýšilo ve druhé polovině devadesátých let a na přelomu tisíciletí. Až do roku 2003 výrazně rostly zkušenosti s konopnými drogami, LSD,

ale i extází. O čtyři roky později došlo k poklesu prevalence u většiny sledovaných drog a užívání konopných drog se stabilizovalo. V mezinárodním srovnání je i přesto Česká republika stále zemí s nejvyšší prevalencí v Evropě (45,1% českých respondentů uvedlo zkušenost s užitím konopných látek). V zemích, které vykazovaly do roku 2003 přibližně stejně vysoké procento žáků, užívajících konopné drogy, je možné za pouhé čtyři roky pozorovat výrazné snížení v jejich konzumaci. Pro prevenční a léčebné akce v České republice jsou velmi důležité následné průzkumy, které v této souvislosti odpovídají na otázku, zda je pokles užívání konopí v popisovaných státech důsledkem zavádění preventivních a léčebných opatření nebo zda se vývoj v ČR za ostatními zeměmi pouze o pár let opoždí (ŠKAŘUPOVÁ, 2010).

Ve studii ESPAD z roku 2007 přiznalo 9,1% oslovených respondentů užití sedativ, 7,4% dotázaných užití halucinogenních hub a 7% respondentů užití těkavých látek. Respondenti dále uváděli menší zkušenosti s LSD, extází, amfetaminy a opiáty (CSÉMY, SOVINOVÁ a KOMÁREK, 2000).

Poslední český dotazníkový formulář měl v roce 2011 celkem 16 stran s 55 otázkami. Výběr škol byl založený na vícestupňové metodě náhodného výběru. Výběrový soubor zahrnoval žáky 9. tříd základních škol a žáky všech typů středních škol. V roce 2011 se jednalo o celkem 294 středních škol a 70 základních škol (stanovení poměru jednotlivých typů škol odpovídalo skutečnému zastoupení všech typů škol v kraji). Na základních školách se zajistil náhodný výběr dvou tříd z devátého ročníku a ve středních školách jedna třída z prvního. ročníku. Účast v projektu odmítly jen čtyři vybrané školy, které však nahradily geograficky nejbližší školy stejného typu. Dotazníkové formuláře vyplňovaly celé žákovské kolektivy třídy (bez ohledu na věk narození respondentů).

Údaje pro konečnou analýzu tvořily pouze dotazníky od šestnáctiletých respondentů (resp. narozených v roce 1995), kteří tvořili výběrový soubor 3 913 žáků. Výběrový soubor se od roku 2003 v jednotlivých krajích navyšoval tak, aby umožňoval také srovnání regionálních rozdílů v rámci celé republiky, proto došlo k oslovení celkem přibližně 10 000 žáků. Následný sběr dat organizovali a zabezpečovali asistenti výzkumu. Žáci vyplňovali předem připravené tištěné dotazníky, které po vyplnění vyučující odevzdali v zalepených obálkách. Nakonec byl provedený tzv. classroom report neboli zpráva o provedení výzkumu ve třídě ve spolupráci s třídním učitelem nebo zástupcem školy.

5. 3 Vlastní průzkumné šetření

5. 3. 1 Přehled výsledků

Dotazník Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) i jeho modifikovaná verze autora si na úvod kladla za cíl představit výzkum a jeho význam (více viz příloha 1). Motivace, vkládaná do prvních vět, totiž může přímo ovlivnit aktivitu osloveného žáka či naopak. S ohledem na fakt, že respondenti často úvodní věty dotazníků přehlédnou, autor před vyplňováním dotazníků úvodní věty navíc žákům sdělil ústně, ale prostřednictvím i dalších profesních partnerů na jednotlivých školách.

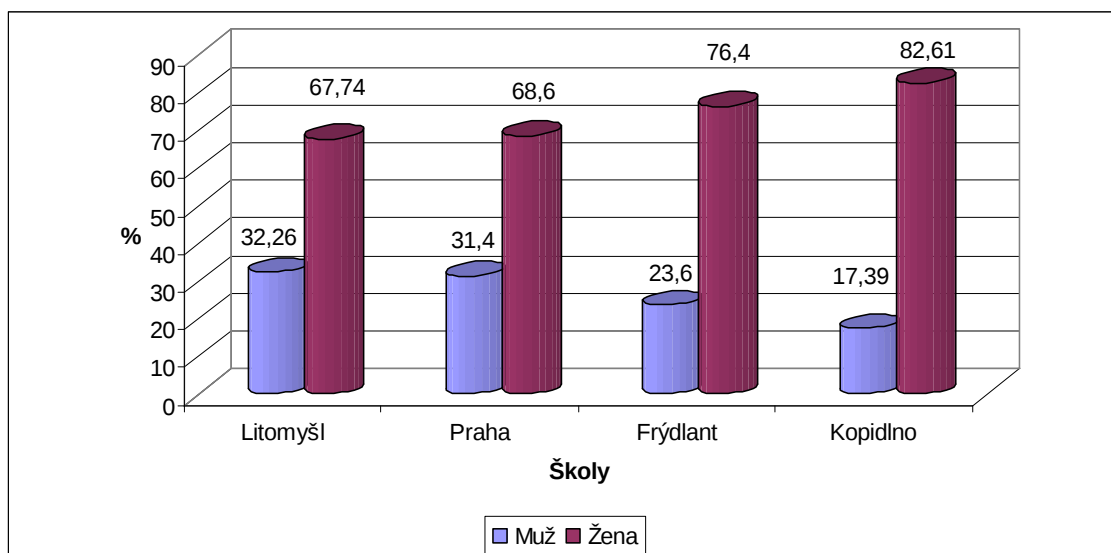
Otázka 1 Jste (Pohlaví respondenta - Muž/Žena)

První otázka směřovala na základní údaje, které jsou v dotazníku zastoupené pohlavím respondentů. Dotazníkové šetření probíhalo na Střední škole zahradnické a technické Litomyšl (dále jen SŠZaT Litomyšl, resp. Litomyšl), Střední odborné škole stavební a zahradnické Praha (dále jen SOŠSZ Praha, resp. Praha), Střední škole hospodářské a lesnické Frýdlant (dále jen SŠHL Frýdlant, resp. Frýdlant) a Střední škole zahradnické Kopidlno (dále jen SŠZa Kopidlno, resp. Kopidlno). Na základě získaných odpovědí se vypracovalo přehledné vyhodnocení formou tabulky a grafu. Formulace všech otázek vychází z metodiky ESPAD a dotazníků ESPAD z roku 2011 pro celostátní šetření v ČR.

Tab. 1 Jste: (Pohlaví respondenta – Muž/Žena)

Jste:	SŠZaT Litomyšl	SOŠSZ Praha	SŠHL Frýdlant	SŠZa Kopidlno	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	
Muž	30/32,26	27/31,40	21/23,60	4/17,39	82/28,18
Žena	63/67,74	59/68,60	68/76,40	19/82,61	209/71,82
Celkem	93/100,00	86/100,00	89/100,00	23/100,00	291/100,00

Zdroj: vlastní (Pozn. N - počet respondentů, % - procentuální zastoupení respondentů)

Graf 1 Jste (Pohlaví respondenta – Muž/Žena)

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 1

Na základě odpovědí respondentů je z tabulky 1 a hlavně z grafu 1 patrný, nezvyklý podíl mužů a žen, studujících zahradnický obor na oslovené škole. Z dlouhodobého měřítka trend odklonu chlapců od studia na zahradnických školách nastává od šedesátých let ve prospěch dívek (FILIPOVÁ, 2008). Z dotazníkového šetření je patrné, že ve všech sledovaných školách tvoří ženy více než jednu polovinu žáků, studujících zahradnické obory.

Nejvyšší podíl dívek v dotazníkovém šetření, tzn. ve věku šestnácti let, studovalo v roce 2013 Střední školu zahradnickou Kopidlno a naopak největší převahu chlapců mají zahradnické obory Střední školy zahradnické a technické Litomyšl a Střední odborné školy zahradnické a stavební Praha.

V šetření ESPAD 2011 došlo k oslovení škol, u nichž byl vyrovnaný podíl chlapců a dívek, čímž se od sebe celorepubliková studie a dotazníkové šetření autora liší.

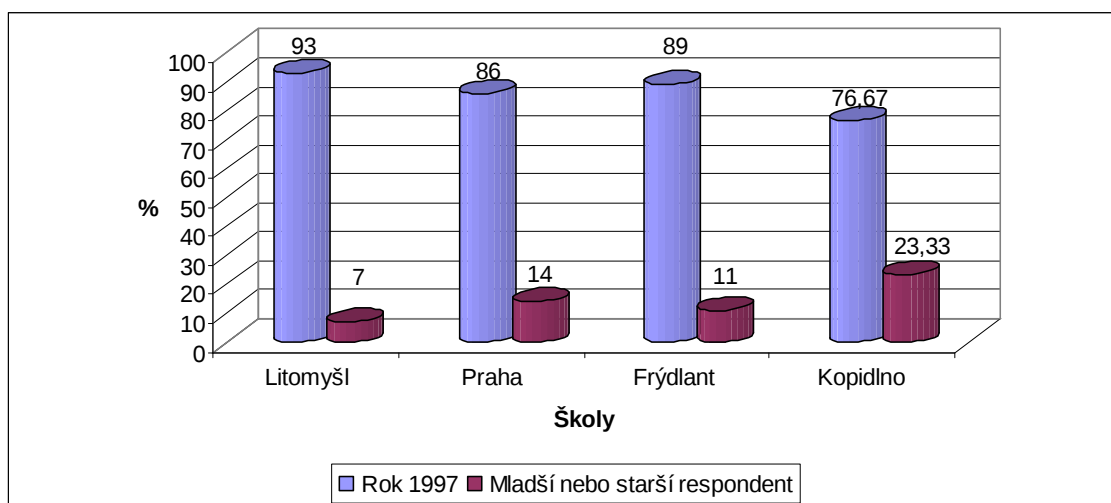
Otázka 2: Kdy jste se narodil/a?

Stěžejní otázkou pro vyhodnocení dotazníkového šetření je znalost věku respondentů. Podle metodiky ESPAD 2011 se vyhodnocovaly pouze dotazníkové formuláře od respondentů ve věku šestnáct let (resp. ročník narození 1997), ostatní dotazníky se z výzkumného šetření vyloučily.

Tab. 2 Kdy jste se narodil/a?

Kdy jste se narodil/a?	SŠZaT Litomyšl	SOŠSZ Praha	SŠHL Frýdlant	SŠZa Kopidlno	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	
Rok 1997	93/93,00	86/86,00	89/89,00	23/76,67	291/88,18
Mladší nebo starší respondenti	7/7,00	14/14,00	11/11,00	7/23,33	39/11,82
Celkem	100/100,00	100/100,00	100/100,00	30/100,00	330/100,00

Zdroj: vlastní

Graf 2 Kdy jste se narodil/a?

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 2

Výzkumu se celkem zúčastnilo tři sta třicet žáků na čtyřech školách. Nejvyšší počet respondentů s rokem narození 1997 se účastnilo šetření na SŠZaT Litomyšl (93), jen o několik méně dotazovaných na SŠHL Frýdlant (89) a SOŠSZ Praha (86). Nejnižší podíl šestnáctiletých žáků vyplnilo dotazníky na SŠZa Kopidlno, kde se do výzkumu zapojilo pouhých 23 respondentů.

Otázka 3: V kolika dnech jste za posledních 30 dní zameškal/a 1 nebo více vyučovacích hodin?

Cílem otázky bylo zjištění jednoho z indikátorů, které mají nepřímou vazbu na návykové chování. Žáci s vysokou absencí ve škole mají větší předpoklad trávit čas v rizikovém prostředí nebo v partě, kde užívání omamných a psychotropních látek není výjimkou.

Tab. 3/A - Střední škola zahradnická a technická Litomyšl. V kolika dnech jste za posledních 30 dní zameškal/a 1 nebo více vyučovacích hodin?

V kolika dnech jste za posledních 30 dní zameškal/a 1 nebo více vyučovacích hodin?	Ani jeden	1 den	2 dny	3-4 dny	5-6 dní	7 dní nebo více	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
Absence - nemoc	39/54,16	7/9,72	13/18,06	2/2,78	7/9,72	4/5,56	72/100,00
Absence - "za školou"	43/76,79	9/16,07	0/0,00	0/0,00	2/3,57	2/3,57	56/100,00
Absence - jiné	34/44,73	15/19,74	8/10,53	13/17,11	2/2,63	4/5,26	76/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 3/A

Z tabulky je patrné, že respondenti na SŠZaT Litomyšl uvedli nejvyšší absenci ve výuce z jiných důvodů (19,74%), kterými jsou nejčastěji rodinné důvody. Naopak 76,79% dotazovaných nepřiznává záškoláctví a pokud, tak jen jeden den (16,07%). Stejný fakt žáci přiznali o absenci z důvodu nemoci, kde ani jeden den nezameškalo 54,16% oslovených, u zbylých je nejvyšší podíl absence v dvoudenních zdravotních obtížích.

Tab. 3/B Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. V kolika dnech jste za posledních 30 dní zameškal/a 1 nebo více vyučovacích hodin?

V kolika dnech jste za posledních 30 dní zameškal/a 1 nebo více vyučovacích hodin?	Ani jeden	1 den	2 dny	3-4 dny	5-6 dní	7 dní nebo více	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
Absence - nemoc	51/68,91	4/5,41	7/9,46	3/4,05	4/5,41	5/6,76	74/100,00
Absence - "za školou"	69/90,79	2/2,62	1/1,32	0/0,00	3/3,95	1/1,32	76/100,00
Absence - jiné	7/63,64	1/9,09	0/0,00	0/0,00	0/0,00	3/27,27	11/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 3/B

Na pražské SOŠSZ žáci popisují nejnižší absenci z jiných důvodů ve výši 36,36%. (zodpovědělo minimální procento respondentů - 11 z 86). Vysoký podíl oslovených přiznává malou nemocnost 31,09%.

Tab. 3/C Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant. V kolika dnech jste za posledních 30 dní zameškal/a 1 nebo více vyučovacích hodin?

V kolika dnech jste za posledních 30 dní zameškal/a 1 nebo více vyučovacích hodin?	Ani jeden	1 den	2 dny	3-4 dny	5-6 dní	7 dní nebo více	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
Absence - nemoc	36/40,45	10/11,24	15/16,85	12/13,48	6/6,74	10/11,24	89/100,00
Absence - "za školou"	68/76,40	6/6,74	7/7,87	0/0,00	5/5,62	3/3,37	89/100,00
Absence - jiné	11/23,40	9/19,15	13/27,66	0/0,00	6/12,77	8/17,02	47/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 3/C

Z vyhodnocení otázky vyplývá, že dotazovaní na SŠHL Frýdlant uvádí nejvyšší absenci v hodinách z tzv. jiných důvodů (76,60%), kterými jsou mimo rodinných důvodů i ozdravné pobyty, účast na zahraniční dovolené s rodiči apod. Nezvykle vysoké procento (17,02%) zde žáci uvádí u sedmi a více dnů absence z tzv. jiných důvodů. Na tuto otázku odpovědělo jen 47 respondentů.

Velké množství respondentů přiznalo i vysokou nemocnost (76,60%), kdy relativně vysoké procento přiznává nemoci delší jak sedm dní (11,24%). Záškoláctví popisuje dokonce 23,60% oslovených žáků prvních ročníků.

Vyhodnocení otázky 3/D

Na SŠZa Kopidlno oslovení žáci popisují vysokou absenci ve vyučovaných hodinách. Největší podíl neúčasti ve škole dotázaní uvedli z důvodu nemoci (76,47%), která je nejvyšším podílem uváděna do 4 dnů nemoci. Další časté omlouvání absence je z jiných důvodů (64,71%). Vysoké procento respondentů se přiznalo i k záškoláctví (36,36%).

Tab. 3/D Střední škola zahradnická Kopidlno. V kolika dnech jste za posledních 30 dní zameškal/a 1 nebo více vyučovacích hodin?

V kolika dnech jste za posledních 30 dní zameškal/a 1 nebo více vyučovacích hodin?	Ani jeden	1 den	2 dny	3-4 dny	5-6 dní	7 dní nebo více	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
Absence - nemoc	4/23,53	3/17,65	5/29,41	4/23,53	0/0,00	1/5,88	17/100,00
Absence - "za školou"	7/63,64	1/9,09	2/18,18	0/0,00	0/0,00	1/9,09	11/100,00
Absence - jiné	6/35,29	2/11,77	5/29,41	0/0,00	1/5,88	3/17,65	17/100,00

Zdroj: vlastní

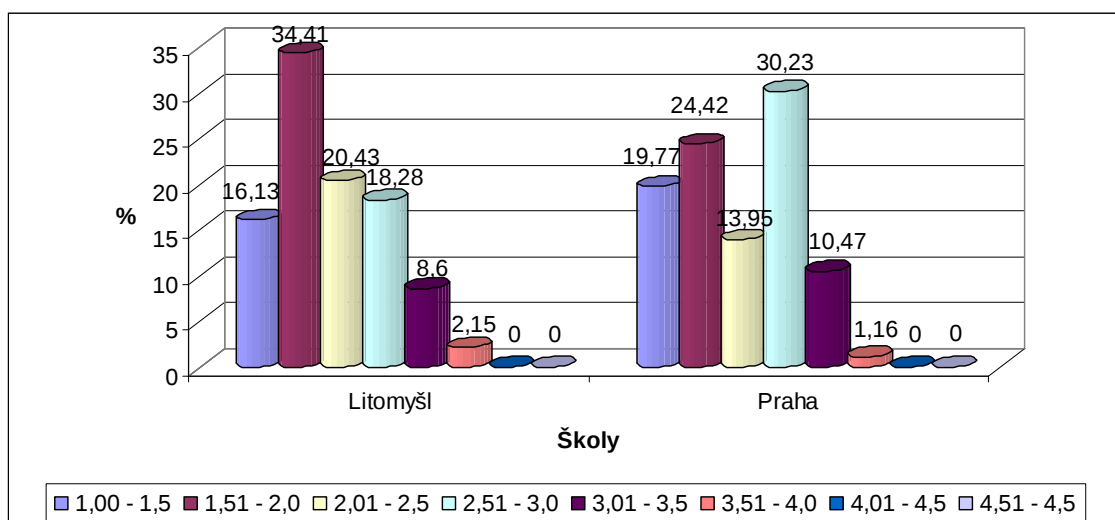
Otázka 4: Jaký byl váš průměrný prospěch z posledního vysvědčení?

Další z indikátorů rizikového chování mladých lidí představuje průměrný prospěch z posledního vysvědčení. Lze předpokládat, že u žáků s nižším studijním průměrem bude větší předpoklad experimentování s omamnými a psychotropními látkami.

Tab. 4/A – Střední škola zahradnická a technická Litomyšl/Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Jaký byl váš průměrný prospěch z posledního vysvědčení?

Jaký byl váš průměrný prospěch z posledního vysvědčení?	SŠZaT Litomyšl	SOŠSZ Praha
	N/%	N/%
1,00 - 1,5	15/16,13	17/19,77
1,51 - 2,0	32/34,41	21/24,42
2,01 - 2,5	19/20,43	12/13,95
2,51 - 3,0	17/18,28	26/30,23
3,01 - 3,5	8/8,60	9/10,47
3,51 - 4,0	2/2,15	1/1,16
4,01 - 4,5	0/0,00	0/0,00
4,51 - 4,5	0/0,00	0/0,00
Celkem (N/%)	93/100,00	86/100,00

Zdroj: vlastní

Graf 4/A Střední škola zahradnická a technická Litomyšl/Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Jaký byl váš průměrný prospěch z posledního vysvědčení?

Zdroj: vlastní

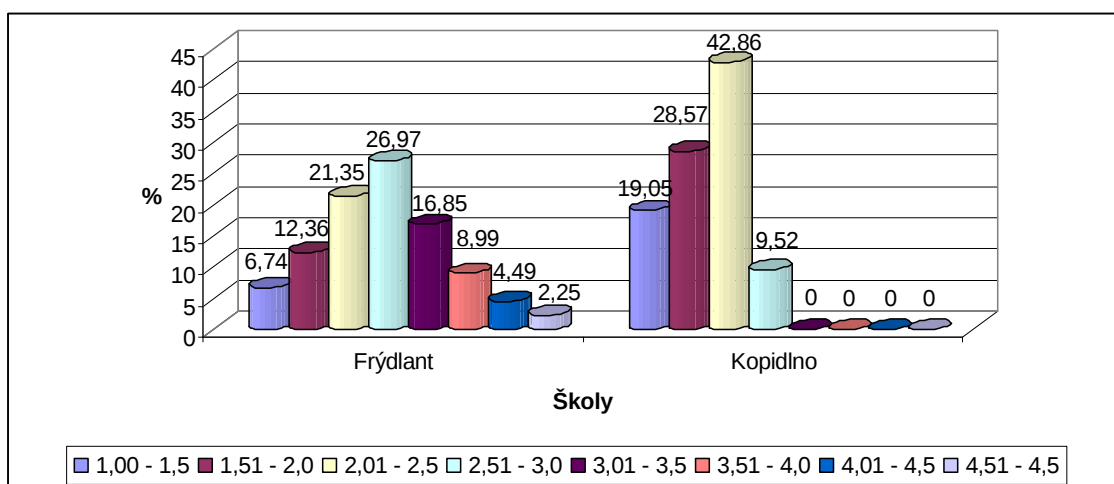
Vyhodnocení otázky 4/A

Na SŠZaT Litomyšl uvádí nejvyšší podíl respondentů (34,41%), že průměrný prospěch z posledního vysvědčení u nich činil 1,51 - 2,00. Žáci SOŠSZ Praha zodpověděli, že jejich nejčastější průměrný prospěch má hodnotu 2,51 - 3,00 a pouze 24,42% oslovených přiznalo průměrný prospěch 1,51 - 2,0.

Tab. 4/B – Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant/Střední škola zahradnická Kopidlno. Jaký byl váš průměrný prospěch z posledního vysvědčení?

Jaký byl váš průměrný prospěch z posledního vysvědčení?	SŠHL Frýdlant	SŠZa Kopidlno
	N/%	N/%
1,00 - 1,5	6/6,74	4/19,05
1,51 - 2,0	11/12,36	6/28,57
2,01 - 2,5	19/21,35	9/42,86
2,51 - 3,0	24/26,97	2/9,52
3,01 - 3,5	15/16,85	0/0,00
3,51 - 4,0	8/8,99	0/0,00
4,01 - 4,5	4/4,49	0/0,00
4,51 - 4,5	2/2,25	0/0,00
Celkem (N/%)	89/100,00	21/100,00

Zdroj: vlastní

Graf 4/B Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant/Střední škola zahradnická Kopidlno. Jaký byl váš průměrný prospěch z posledního vysvědčení?

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 4B

Žáci SŠHL Frýdlant uvádí za nejčastější průměrný prospěch hodnotu 2,51 – 3,00 (26,97% oslovených). Lepší průměrný prospěch z posledního vysvědčení dosahuje většina respondentů SŠZa Kopidlno, například studijního průměru 2,01 – 2,50 dosahuje 42,86% žáků a hodnotu 1,51 – 2,00 dokonce 28,75% žáků.

Otázka 5: Užíval/a jste někdy léky na uklidnění nebo sedativa, protože Vám je předepsal lékař?

Otázka směřovala k užívání léků na uklidnění nebo sedativ, které lze brát jako první impuls pro vznik závislosti na nich nebo experimentování s dalšími omamnými a psychotropními látkami, případně jejich vzájemnou kombinací (hlavně s alkoholem a marihuanou).

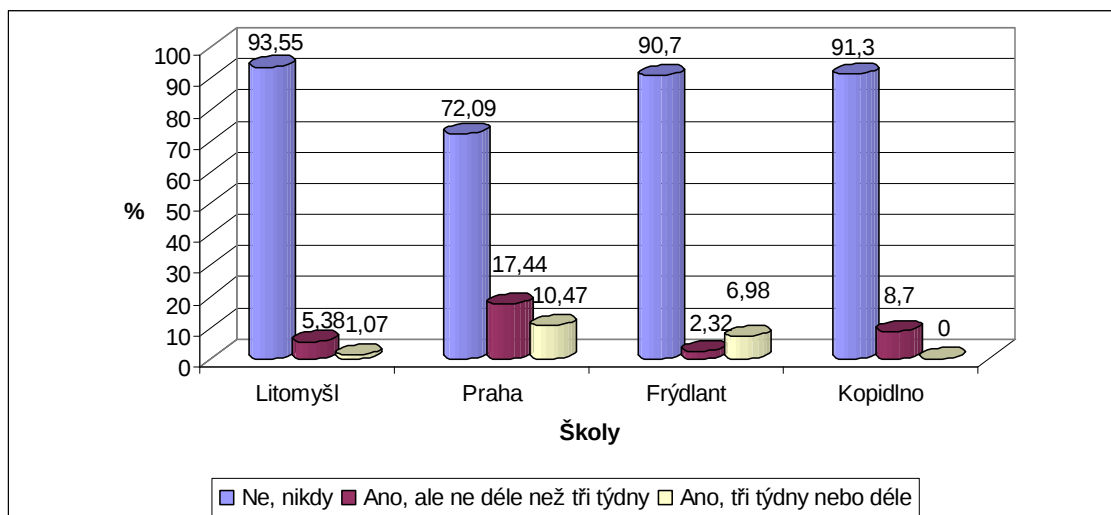
Vyhodnocení otázky 5

Žáci všech střední škol přiznali minimální zkušenost s léky na uklidnění nebo sedativy předepsané lékařem. Na SŠZaT Litomyšl, SŠHL Frýdlant i na SŠZa Kopidlno uvedlo více jak 90% dotázaných, že nikdy zmíněné léky neužívali. Nejvyšší podíl respondenti uvedli na SOŠSZ Praha, kde zkušenosti s léčbou medikamenty na uklidnění a sedativy v délce do tří týdnů má 17,44% respondentů a v délce léčby vyšší jak tři týdny uvedlo 10,47% oslovených. Na ostatních školách je uživatelská znalost pod hranicí 10%.

Tab. 5 Užíval/a jste někdy léky na uklidnění nebo sedativa, protože Vám je předepsal lékař?

Užíval/a jste někdy léky na uklidnění nebo sedativa, protože Vám je předepsal lékař?	SŠZaT Litomyšl	SOŠSZ Praha	SŠHL Frýdlant	SŠZa Kopidlno	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	
Ne, nikdy	87/93,55	62/72,09	78/90,7	21/91,3	248/86,11
Ano, ale ne déle než tři týdny	5/5,38	15/17,44	2/2,32	2/8,7	24/8,33
Ano, tři týdny nebo déle	1/1,07	9/10,47	6/6,98	0/0,00	16/5,56
Celkem (N/%)	93/100,00	86/100,00	86/100,00	23/100,00	288/100,00

Zdroj: vlastní

Graf 5 Užíval/a jste někdy léky na uklidnění nebo sedativa, protože Vám je předepsal lékař?

Zdroj: vlastní

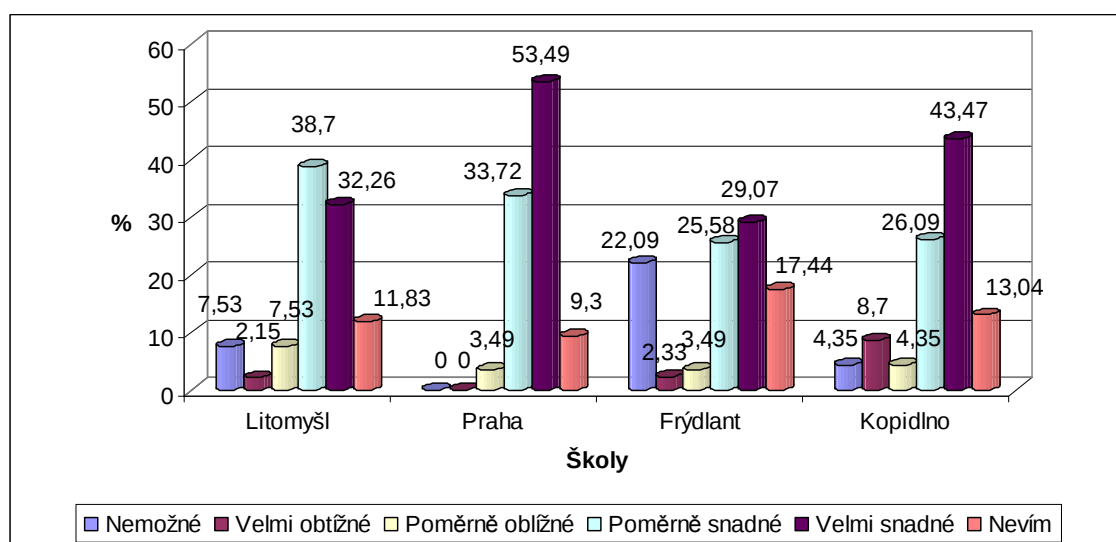
Otázka 6: Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si marihuanu nebo hašiš, kdybyste je chtěla?

Cílem otázky bylo zjištění od respondentů, jak vnímají dostupnost nejčastější zneužívané drogy. Zejména pro pedagogické pracovníky, vychovatele a rodiče mohou být výsledky respondentů velice zajímavé. Přehled žáků středních škol o obtížnosti získání marihuany nebo hašiše nepřímo vypovídá, zda uváděnou látku aktivně znají nebo ji i zneužívají.

Tab. 6 Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si marihuanu nebo hašiš, kdybyste je chtěla?

Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si marihuanu nebo hašiš, kdybyste je chtěla?	SŠZaT Litomyšl	SOŠSZ Praha	SŠHL Frýdlant	SŠZa Kopidlno	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	
Nemožné	7/7,53	0/0,00	19/22,09	1/4,35	27/9,38
Velmi obtížné	2/2,15	0/0,00	2/2,33	2/8,70	6/2,08
Poměrně obtížné	7/7,53	3/3,49	3/3,49	1/4,35	14/4,86
Poměrně snadné	36/38,70	29/33,72	22/25,58	6/26,09	93/32,29
Velmi snadné	30/32,26	46/53,49	25/29,07	10/43,47	111/38,54
Nevím	11/11,83	8/9,30	15/17,44	3/13,04	37/12,85
Celkem (N/%)	93/100,00	86/100,00	86/100,00	23/100,00	288/100,00

Zdroj: vlastní

Graf 6 Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si marihuanu nebo hašiš, kdybyste je chtěla?

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 6

Pro respondenty z většiny škol je velmi snadné získat marihuanu nebo hašiš. Pouze na SŠZaT Litomyšl uvádějí respondenti poměrnou snadnost obstarání této drogy. Minimální obtížnost při získání drogy vykazali žáci SOŠSZ Praha. Naopak vyšší obtížnost při získání marihuany nebo hašiše uvádí žáci SŠHL Frýdlant ve výši 22,09%.

Otázka 7: Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) marihuanu („trávu“) nebo hašiš?

Otázka se orientovala na zjištění užívání omamné a psychotropní látky, která je podle všech informací mezi mladými výrazně rozšířena. Zda odpovídá názor skutečnosti i na sledovaných školách, zodpověděli respondenti.

Tab. 7/A – Střední škola zahradnická a technická Litomyšl. Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) marihuanu („trávu“) nebo hašiš?

Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) marihuanu („trávu“) nebo hašiš?	Nikdy	1 - 2x	3 - 5x	6 - 9x	10 - 19x	20 - 39x	40x vícekrát	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
Za celý život	48/51,61	11/11,83	9/9,68	13/13,98	6/6,45	4/4,30	2/2,15	93/100,00
Za posledních 20 měsíců	48/67,60	2/2,82	3/4,23	8/11,27	5/7,04	1/1,41	4/5,63	71/100,00
Za posledních 30 měsíců	48/81,37	1/1,69	2/3,39	4/6,78	2/3,39	1/1,69	1/1,69	59/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 7/A

Respondenti ze SŠZaT Litomyšl uvádí nejvyšší podíl intoxikace marihuanou nebo hašišem do devatenácti aplikování (41,94%). Při vyšším použití se u všech časových rozmezí podíl uživatelů výrazně snižuje.

Tab. 7/B – Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) marihuanu („trávu“) nebo hašiš?

Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) marihuanu („trávu“) nebo hašiš?	Nikdy	1 - 2x	3 - 5x	6 - 9x	10 - 19x	20 - 39x	40x vícekrát	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
Za celý život	21/30,43	19/27,54	6/8,70	1/1,45	1/1,45	8/11,59	13/18,84	69/100,00
Za posledních 20 měsíců	10/27,03	7/18,92	4/10,81	5/13,51	3/8,11	2/5,41	6/16,21	37/100,00
Za posledních 30 měsíců	14/43,74	9/28,12	3/9,38	0/0,00	3/9,38	0/0,00	3/9,38	32/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 7/B

Z vyhodnocení vyplývá, že žáci školy popisují obrovskou četnost zneužívání marihuany a hašiše. Více jak čtyřicet užití drogy za celý život uvádí 18,84% respondentů a v posledních dvaceti měsících 16,21%. Intenzita zneužívání zmíněných omamných a psychotropních látek se u uživatelů snižuje až v posledních 30 měsících zpět od dotazníkového šetření.

Tab. 7/C – Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant. Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) marihuanu („trávu“) nebo hašiš?

Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) marihuanu („trávu“) nebo hašiš?	Nikdy	1 - 2x	3 - 5x	6 - 9x	10 - 19x	20 - 39x	40x vícekrát	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
Za celý život	47/52,8 1	12/13,4 8	11/12,3 6	7/7,8 7	0/0,0 0	3/3,3 7	9/10,11	89/100,0 0
Za posledních 20 měsíců	47/70,1 5	9/13,43	5/7,46	0/0,0 0	0/0,0 0	0/0,0 0	6/8,96	67/100,0 0
Za posledních 30 měsíců	47/75,8 1	2/3,23	4/6,45	0/0,0 0	4/6,4 5	3/4,8 3	2/3,23	62/100,0 0

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 7/C

Dotazníkové šetření na SŠHL Frýdlant zjistilo nejvyšší četnost užívání marihuany nebo hašiše do devíti experimentů. Deset procent žáků školy pravidelně drogu užívá nebo-li přiznávají více jak čtyřicetinasobnou zkušenost, kterou v posledním měsíci přiznalo jen minimum respondentů.

Vyhodnocení otázky 7/D

Nejnižší procento uživatelů marihuany a hašiše má SŠZa Kopidlno. I zde žáci, kteří drogu vyzkoušeli přiznávají opakovanou intoxikaci. Četnost se u respondentů snižuje v čase, to znamená nejnižší podíl oslovení udávají za posledních 30 měsíců (odpovědi pouze 1-2krát).

Tab. 7/D – Střední škola zahradnická Kopidlno. Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) marihuanu („trávu“) nebo hašiš?

Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) marihuanu („trávu“) nebo hašiš?	Nikdy	1 - 2x	3 - 5x	6 - 9x	10 - 19x	20 - 39x	40x vícekrát	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
Za celý život	14/60,8 6	2/8,70	0/0,00	2/8,70	3/13,0 4	2/8,70	0/0,00	23/100,0 0
Za posledních 20 měsíců	10/58,8 3	3/17,6 5	2/11,7 6	2/11,7 6	0/0,00	0/0,00	0/0,00	17/100,0 0
Za posledních 30 měsíců	13/81,2 5	3/18,7 5	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	16/100,0 0

Zdroj: vlastní

Otázka 8: V jakém věku (pokud vůbec) jste POPRVÉ užil/a marihuanu nebo hašiš?

Stěžejní otázkou se stal věk první intoxikace marihuanou nebo hašišem u žáků, kteří v době dotazníkového šetření studovali na níže uvedených školách.

Tab. 8 V jakém věku (pokud vůbec) jste POPRVÉ užil/a marihuanu nebo hašiš?

V jakém věku (pokud vůbec) jste POPRVÉ užil/a marihuanu nebo hašiš?	SŠZaT Litomyšl	SOŠSZ Praha	SŠHL Frýdlant	SŠZa Kopidlno	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	
Nikdy	48/53,93	21/26,58	52/62,65	13/56,52	134/48,92
9 let a dříve	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00
10 let	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00
11 let	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00
12 let	2/2,25	6/7,61	0/0,00	1/4,35	9/3,28
13 let	4/4,49	4/5,06	2/2,41	0/0,00	10/3,64
14 let	2/2,25	9/11,39	6/7,23	1/4,35	18/6,57
15 let	17/19,1	18/22,78	13/15,66	4/17,39	52/18,98
16 let či později	16/17,98	21/26,58	10/12,05	4/17,39	51/18,61
Celkem (N/%)	89/100,00	79/100,00	83/100,00	23/100,00	274/100,00

Zdroj: vlastní

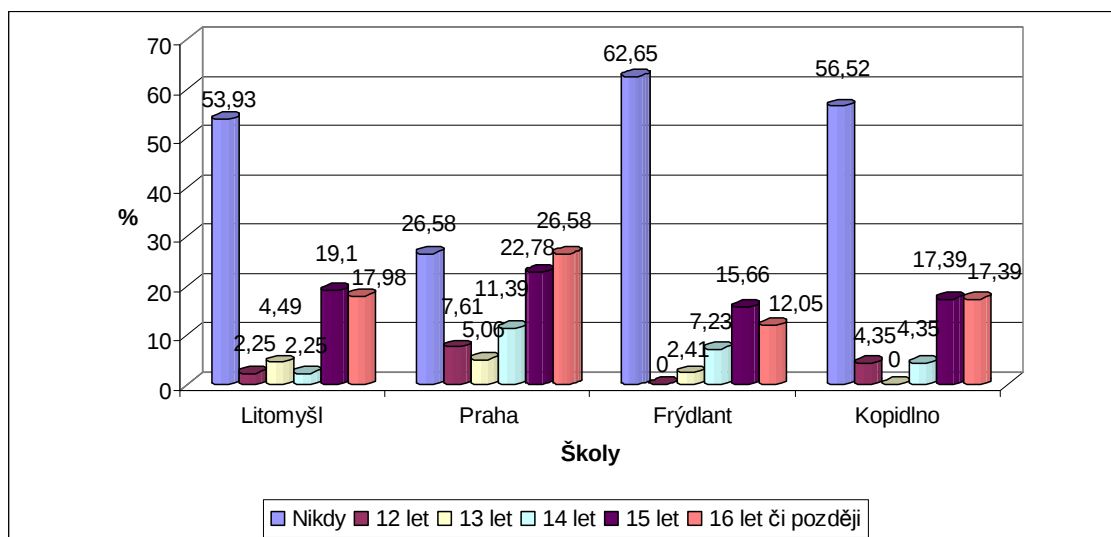
Vyhodnocení otázky 8

Oslovení žáci dotazníkového šetření uvedli na všech středních školách větší podíl abstinentů marihuany a hašiše než jejich uživatelů. Nejvyšší počet respondentů

bez aktivní znalosti marihuany nebo hašiše navštěvuje SŠHL Frýdlant (62,65%), dále pak SŠZa Kopidlno (56,52%) a SŠZaT Litomyšl (53,93%). Na SOŠSZ Praha dotazování přiznali podíl žádné a aktivní zkušenosti s marihuanou a hašišem u 26,58%.

Respondenti na většině škol poprvé vyzkoušeli marihuanu nebo hašiš v patnácti letech. Ve vyšším věku přiznávají první zkušenost jen oslovení na SOŠSZ Praha (26,58%) a vyrovnaný podíl počátku aktivní znalosti v patnácti a šestnácti letech mají na SŠZa Kopidlno (ve výši 17,39%).

Shrnutím výsledků vychází i nelichotivý fakt, že první zkušenost s marihuanou nebo hašišem mají dotazování již před vstupem na střední školu zejména v Praze. Na SOŠSZ Praha přiznalo první aktivní znalost ve věku čtrnácti let 11,39% respondentů, ve věku třinácti let 5,07% žáků a ve věku dvanáct let dokonce 7,61%. Nad hranicí 5% dotázaných uvádí zkušenost s marihuanou a hašišem ve věku žáka základní školy pouze oslovení na SŠHL Frýdlant.

Graf 8 V jakém věku (pokud vůbec) jste POPRVÉ užil/a marihuanu nebo hašiš?

Zdroj: vlastní

Otázka 9: Měl/a jste někdy možnost zkusit marihuanu nebo hašiš, a přesto jste to neudělal/a?

Otázka se zaměřuje na zjištění schopnosti šestnáctiletých „dětí“ odolávat nabídkám k užívání omamných a psychoaktivních látek. Z vyhodnocení je navíc patrné, jak často čelí žáci pokušení vyzkoušet zatím nepoznané drogy.

Tab. 9/A Měl/a jste někdy možnost zkusit marihuanu nebo hašiš, a přesto jste to neudělal/a?

Měl/a jste někdy možnost zkusit marihuanu nebo hašiš, a přesto jste to neudělal/a?	SŠZaT Litomyšl	SOŠSZ Praha	SŠHL Frýdlant	SŠZa Kopidlno
	N/%	N/%	N/%	N/%
Ne	32/34,41	11/12,79	32/35,96	8/36,36
Ano	61/65,59	75/87,21	57/64,04	14/63,64
Celkem (N/%)	93/100,00	86/100,00	89/100,00	22/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 9/A

Z vyhodnocení vyplývá, že dvě třetiny respondentů měly možnost vyzkoušet marihuanu nebo hašiš a přesto to neudělaly. Nejvyšší možnost intoxikace drogou přiznávají žáci SOŠSZ Praha (87,21%).

Tab. 9/B Kolikrát v životě se Vám to stalo?

Kolikrát v životě se Vám to stalo?	SŠZaT Litomyšl	SOŠSZ Praha	SŠHL Frýdlant	SŠZa Kopidlno
	N/%	N/%	N/%	N/%
1-2krát	17/27,87	19/25,33	17/29,82	9/64,29
3-5krát	13/21,31	14/18,67	11/19,30	4/28,57
6-9krát	12/19,67	12/16,00	9/15,79	1/7,14
10-19krát	3/4,92	8/10,67	5/8,77	0/0,00
20-39krát	7/11,48	7/9,33	7/12,28	0/0,00
40x a vícekrát	9/14,75	15/20,00	8/14,04	0/0,00
Celkem (N/%)	61/100,00	75/100,00	57/100,00	14/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 9/B

Druhá tabulka popisuje intenzitu příležitostí k vyzkoušení marihuany a hašiše u žáků středních škol. Nejvyšší počet respondentů na všech školách přiznalo možnost vyzkoušení drog v rozmezí 1-9 pokusů. Oslovení na třech velkých školách uvádí, že ve čtyřiceti a více případech dostali nabídku na užití marihuany nebo hašiše (14,04 – 20,00% respondentů).

Otázka 10: Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si následující věci, kdybyste o ně stál/a?

Jedná se o stěžejní otázku dotazníkového šetření, kterou se autor snažil zmapovat dostupnost níže jmenovaných omamných a psychotropních látek na jednotlivých středních školách.

Tab. 10/A – Střední škola zahradnická a technická Litomyšl. Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si následující věci, kdybyste o ně stál/a?

Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si následující věci, kdybyste o ně stál/a?	Nemožné	Velmi obtížné	Trochu obtížné	Celkem snadné	Velmi snadné	Nevím	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
Pervitin, amfetaminy	26/27,96	24/25,81	13/13,98	9/9,68	8/8,60	13/13,97	93/100,00
Léky na uklidnění (bez předpisu)	27/29,03	16/17,20	22/23,66	13/13,98	6/6,45	9/9,68	93/100,00
Extázi	21/22,58	8/8,60	26/27,96	15/16,13	13/13,98	10/10,75	93/100,00
Těkavé látky	35/37,64	12/12,90	17/18,28	10/10,75	2/2,15	17/18,28	93/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 10/A

Žáci SŠZaT Litomyšl přiznali, že těkavé látky, léky na uklidnění bez předpisu, pervitin a amfetaminy, a v neposlední řadě extáze jsou pro většinu oslovených respondentů nedostupné (37,64 – 22,58%) nebo obtížně sehnatelné (40, 86% - 31,18%).

Vyhodnocení otázky 10/B

Žáci SOŠSZ Praha uvedli, že léky na uklidnění bez předpisu a pervitin je nemožné získat nebo obtížným způsobem. Naopak těkavé látky si většina respondentů může obstarat bez větších problémů, stejně jako taneční drogu – extázi.

Tab. 10/B – Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si následující věci, kdybyste o ně stál/a?

Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si následující věci, kdybyste o ně stál/a?	Nemožné	Velmi obtížné	Trochu obtížné	Celkem snadné	Velmi snadné	Nevím	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
Pervitin, amfetaminy	27/31,40	9/10,47	16/18,60	20/23,26	9/10,47	5/5,81	86/100,00
Léky na uklidnění (bez předpisu)	51/59,30	12/13,95	4/4,65	3/3,49	2/2,33	14/16,28	86/100,00
Extázi	22/25,57	5/5,81	6/6,98	9/10,47	13/15,12	31/36,05	86/100,00
Těkavé látky	13/15,12	8/9,30	10/11,63	12/13,95	19/22,09	24/27,91	86/100,00

Zdroj: vlastní

Tab. 10/C – Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant. Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si následující věci, kdybyste o ně stál/a?

Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si následující věci, kdybyste o ně stál/a?	Nemožné	Velmi obtížné	Trochu obtížné	Celkem snadné	Velmi snadné	Nevím	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
Pervitin, amfetaminy	40/44,94	6/6,74	13/14,61	10/11,24	6/6,74	14/15,73	89/100,00
Léky na uklidnění (bez předpisu)	63/71,58	5/5,68	6/6,82	1/1,14	4/4,55	9/10,23	88/100,00
Extázi	43/48,86	12/13,64	8/9,09	6/6,82	3/3,41	16/18,18	88/100,00
Těkavé látky	39/43,82	18/20,22	3/3,37	2/2,25	10/11,24	17/19,10	89/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 10/C

K překvapivému zjištění přispělo i vyhodnocení od dotázaných na SŠHL Frýdlant, kteří přiznali, že většina žáků vidí léky na uklidnění bez předpisu, extázi, pervitin a těkavé látky za obtížně dosažitelné.

Tab. 10/D – Střední škola zahradnická Kopidlno. Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) marihuanu („trávu“) nebo hašiš?

Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si následující věci, kdybyste o ně stál/a?	Nemožné	Velmi obtížné	Trochu obtížné	Celkem snadné	Velmi snadné	Nevím	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
Pervitin, amfetaminy	7/31,81	3/13,64	3/13,64	3/13,64	1/4,54	5/22,73	22/100,00
Léky na uklidnění (bez předpisu)	5/25,00	3/15,00	4/20,00	3/15,00	2/10,00	3/15,00	20/100,00
Extázi	5/25,00	2/10,00	2/10,00	5/25,00	3/15,00	3/15,00	20/100,00
Těkavé látky	5/23,81	1/4,76	5/23,81	2/9,52	5/23,81	3/14,29	21/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 10/D

Vyhodnocení dotazníkových formulářů i na SŠZa Kopidlno upřesnilo, že pervitin a amfetaminy jsou nedostupné nebo s obtížemi získatelné pro 45,45% respondentů. Stejně vysoký podíl oslovených žáků potvrdil fakt o nedosažitelnosti nebo enormní obtížnosti obstarání si léků na uklidnění bez předpisu lékaře. Naopak většina dotazovaných přiznává jednoduchou možnost získání extáze a těkavých látek.

Otázka 11: Kolikrát (pokud vůbec) jste čichal/a nějakou těkavou látku (toluen, rozpouštědla atp.), abyste se jí omámil/a?

Otázka se zaměřila na zjištění věrohodných informací o osobních zkušenostech šestnáctiletých středoškoláků s čicháním těkavých látek na jednotlivých školách, včetně intenzity užívání.

Vyhodnocení otázky 11/A

Respondenti na SŠZaT Litomyšl přiznali jen minimální zkušenost s čicháním těkavých látek k omámení organismu. Za celý dosavadní život vyzkoušelo 4,30% žáků toluen a rozpouštědla k omámení jednou až dvakrát, 2,15% popsalo intoxikaci třikrát až pětikrát a pouze 1,08% zneužívalo tuto látku šestkrát až devětkrát. V posledním roce přiznalo již jen 2,24% respondentů aktivní zkušenost a to u jednoho respondenta

maximálně dvakrát a druhý respondent vyzkoušel třikrát až pětkrát. Za poslední měsíc jednou až dvakrát využívalo toluen a rozpouštědla k omámení jen 1,12% žáků.

Tab. 11/A – Střední škola zahradnická a technická Litomyšl. Kolikrát jste čichal/a nějakou těkavou látku (toluen, rozpouštědla atp.), abyste se jí omámil/a?

Kolikrát jste čichal/a nějakou těkavou látku, abyste se jí omámil/a?	Nikdy	1 - 2x	3 - 5x	6 - 9x	10 - 19x	20 - 39x	40x vícekrát	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
Za celý život	86/92,47	4/4,30	2/2,15	1/1,08	0/0,00	0/0,00	0/0,00	93/100,00
Za posledních 12 měsíců	91/97,84	1/1,08	1/1,08	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	93/100,00
Za posledních 30 dnů	92/98,92	1/1,08	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	93/100,00

Zdroj: vlastní

Tab. 11/B – Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Kolikrát jste čichal/a nějakou těkavou látku (toluen, rozpouštědla atp.), abyste se jí omámil/a?

Kolikrát jste čichal/a nějakou těkavou látku, abyste se jí omámil/a?	Nikdy	1 - 2x	3 - 5x	6 - 9x	10 - 19x	20 - 39x	40x vícekrát	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
Za celý život	79/92,94	3/3,52	1/1,18	0/0,00	1/1,18	0/0,00	1/1,18	85/100,00
Za posledních 12 měsíců	83/96,51	1/1,16	0/0,00	0/0,00	2/2,33	0/0,00	0/0,00	86/100,00
Za posledních 30 dnů	84/97,68	1/1,16	1/1,16	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	86/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 11/B

Podobný podíl uživatelů toluenu a rozpouštědel k omámení zodpověděli žáci na SOŠSZ Praha. V celém životě omamné a psychotropní látky zneužívalo 7,06% respondentů, z nich 3,52% jednou až dvakrát, 1,18% třikrát až pětkrát a pouze 1,18 procent více jak čtyřicetkrát. Za poslední rok čichali těkavé látky jen 3,36% respondentů, kdy jeden žák přiznal inhalaci jednou až dvakrát a dva žáci desetkrát až devatenáctkrát. Posledních 30 dnů mělo aktivní zkušenost 2,24% žáků (jeden respondent jednou až dvakrát a druhý třikrát až pětkrát).

Tab. 11/C – Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant. Kolikrát (pokud vůbec) jste čichal/a nějakou těkavou látku (toluen, rozpouštědla atp.), abyste se jí omámil/a?

Kolikrát jste čichal/a nějakou těkavou látku, abyste se jí omámil/a?	Nikdy	1 - 2x	3 - 5x	6 - 9x	10 - 19x	20 - 39x	40x vícekrát	
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	Celkem N/%
Za celý život	81/91,02	4/4,49	1/1,12	1/1,12	0/0,00	2/2,25	0/0,00	89/100,00
Za posledních 12 měsíců	86/96,64	1/1,12	1/1,12	0/0,00	0/0,00	1/1,12	0/0,00	89/100,00
Za posledních 30 dnů	87/97,76	1/1,12	0/0,00	1/1,12	0/0,00	0/0,00	0/0,00	89/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 11/C

I na SŠHL Frýdlant mají žáci minimální zkušenost s inhalací těkavých látek. Z dotazníkového šetření vychází, že za celý život toluen nebo rozpouštědla zde zneužilo 9, 23% dotázaných, což znamená u 4, 49% žáků intoxikaci jednou až dvakrát, u 1,12% třikrát až pětkrát, šestkrát až devětkrát u 1,12% a dvacetkrát až třicet devětkrát u 2,25% respondentů. V posledním roce se podíl uživatelů snížil na 3,36% u stejných uživatelů ve stejné intenzitě. Za poslední měsíc přiznalo čichání zmíněných látek jen 2,24% respondentů (jeden dotázaný přiznal zkušenost jednou až dvakrát a druhý šestkrát až devatenáctkrát).

Tab. 11/D – Střední škola zahradnická Kopidlno. Kolikrát (pokud vůbec) jste čichal/a nějakou těkavou látku (toluen, rozpouštědla atp.), abyste se jí omámil/a?

Kolikrát jste čichal/a nějakou těkavou látku, abyste se jí omámil/a?	Nikdy	1 - 2x	3 - 5x	6 - 9x	10 - 19x	20 - 39x	40x vícekrát	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
Za celý život	22/95,65	1/4,35	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	23/100,00
Za posledních 12 měsíců	20/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	20/100,00
Za posledních 30 dnů	20/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	20/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 11/D

Na poslední škole přiznal pouze jeden respondent jednou za život intoxikaci těkavými látkami a to pouze jednou až dvakrát.

Otázka 12: Kolikrát za svůj život (pokud vůbec) jste užil/a některou z následujících drog?

Další stěžejní otázkou dotazníkového šetření je zjištění intoxikace nejčastějšími omamnými a psychotropními látkami. Autor předpokládal před vlastním výzkumem, že minimum žáků přizná jakoukoliv zkušenost s níže uvedenými látkami, ale pro respondenty osobní otázky nebyly tabu.

Vyhodnocení otázky 12/A

Na SŠZaT Litomyšl přiznalo užívání sice malé procento respondentů, ale rozhodně ne zanedbatelné s ohledem, že se jedná o žáky prvních ročníků.

Největší zkušenosti mají žáci s užíváním alkoholu s léky (17,21%), které většinou zkusili jednou až pětkrát. Menší podíl tvoří dotazovaní experimentující s léky na uklidnění a sedativy bez lékařského předpisu (9,69%), halucinogenními houbami (8,61%), injekčně užívanými drogami (5,38%), anabolickými steroidy (4,31%), kokainem (3,23%), pervitinem (3,23%), halucinogeny na bázi LSD (2,16%)

a heroinem (2,15%). Zneužívání látek jako GHB, krak, netalin se dotazníkovým šetřením neprokázalo.

Tab. 12/A – Střední škola zahradnická a technická Litomyšl. Kolikrát za svůj život (pokud vůbec) jste užil/a některou z následujících drog?

Kolikrát za svůj život jste užil/a některou z následujících drog?	Nikdy	1 - 2x	3 - 5x	6 - 9x	10 - 19x	20 - 39x	40x vícekrát	
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	Celkem N/%
Léky na uklidnění, sedativa, bez doporučení lékaře	84/90,31	2/2,15	3/3,23	2/2,15	1/1,08	0/0,00	1/1,08	93/100,00
Pervitin (amfetaminy)	90/96,77	2/2,15	0/0,00	1/1,08	0/0,00	0/0,00	0/0,00	93/100,00
LSD nebo jiný halucinogen	91/97,84	1/1,08	1/1,08	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	93/100,00
Krak	93/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	93/100,00
Kokain	90/96,77	2/2,15	0/0,00	1/1,08	0/0,00	0/0,00	0/0,00	93/100,00
Netalin	93/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	93/100,00
Heroin	91/97,85	2/2,15	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	93/100,00
Halucinogenní houby (lysohlávky)	85/91,39	3/3,23	2/2,15	1/1,08	2/2,15	0/0,00	0/0,00	93/100,00
GHB	93/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	93/100,00
Anabolické steroidy	89/95,69	2/2,15	0/0,00	1/1,08	0/0,00	1/1,08	0/0,00	93/100,00
Drogy užívané injekčně (heroin, pervitin aj.)	88/94,62	2/2,15	1/1,08	2/2,15	0/0,00	0/0,00	0/0,00	93/100,00
Alkohol spolu s léky	77/82,79	5/5,37	4/4,30	1/1,08	3/3,23	2/2,15	1/1,08	93/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 12/B

Dotazování žáci SOŠSZ Praha poskytli znepokojivé výsledky o užívání omamných a psychotropních látek. Pokud se zodpovězená data zakládají na pravdě, jedná se o nadprůměrné hodnoty.

U žáků zahradnických škol autor předpokládal vyšší podíl uživatelů halucinogenních hub a další přírodních omamných a psychotropních látek, ale 26,75% konzumentů lysohlávek je příliš vysoké procento. Dotazování uvedli opakovanou

intoxikaci halucinogenními houbami a to i více jak čtyřicet krát. Vysoce rizikové je dle respondentů užívání alkoholu s léky, ke kterému se přihlásilo 18,60%, kde větší podíl respondentů uvádí opakovanou aplikaci. K nižší četnosti užívání léků na uklidnění a sedativ bez lékařského předpisu se přiznalo (11,63%) žáků. Z dotazníkového šetření dále vychází nelichotivé hodnoty i u aplikace heroínu (10,00%), kokainu (8,15%) a anabolických steroidů (8,14%). Při hranici pěti procent dotazování uvedli zkušenosti s injekčně užívanými drogami (5,82%), LSD (4,65%) a pervitinem (4,64%). Látky jako GHB, netalin a krak respondenti nepoužívají.

Tab. 12/B - Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Kolikrát za svůj život (pokud vůbec) jste užil/a některou z následujících drog?

Kolikrát za svůj život (pokud vůbec) jste užil/a některou z následujících drog?	Nikdy	1 - 2x	3 - 5x	6 - 9x	10 - 19x	20 - 39x	40x vícekrát	
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	Celkem N/%
Léky na uklidnění, sedativa, bez doporučení lékaře	76/88,37	2/2,33	5/5,81	2/2,33	0/0,00	0/0,00	1/1,16	86/100,00
Pervitin (amfetaminy)	82/95,36	1/1,16	2/2,32	1/1,16	0/0,00	0/0,00	0/0,00	86/100,00
LSD nebo jiný halucinogen	82/95,35	2/2,33	1/1,16	1/1,16	0/0,00	0/0,00	0/0,00	86/100,00
Krak	86/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	86/100,00
Kokain	79/91,85	3/3,49	2/2,33	2/2,33	0/0,00	0/0,00	0/0,00	86/100,00
Netalin	86/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	86/100,00
Heroin	45/90,00	2/4,00	1/2,00	2/4,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	50/100,00
Halucinogenní houby (lysohlávky)	63/73,25	6/6,98	5/5,81	7/8,14	3/3,49	0/0,00	2/2,33	86/100,00
GHB	86/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	86/100,00
Anabolické steroidy	79/91,86	2/2,33	4/4,65	1/1,16	0/0,00	0/0,00	0/0,00	86/100,00
Drogy užívané injekčně (heroin, pervitin aj.)	81/94,18	3/3,49	0/0,00	2/2,33	0/0,00	0/0,00	0/0,00	86/100,00
Alkohol spolu s léky	70/81,40	7/8,14	1/1,16	4/4,65	0/0,00	1/1,16	3/3,49	86/100,00

Zdroj: vlastní

Tab. 12/C - Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant. Kolikrát za svůj život (pokud vůbec) jste užil/a některou z následujících drog?

Kolikrát za svůj život (pokud vůbec) jste užil/a některou z následujících drog?	Nikdy	1 - 2x	3 - 5x	6 - 9x	10 - 19x	20 - 39x	40x vícekrát	
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	Celkem N/%
Léky na uklidnění, sedativa, bez doporučení lékaře	75/84,27	8/8,99	2/2,25	3/3,37	0/0,00	1/1,12	0/0,00	89/100,00
Pervitin (amfetaminy)	86/96,63	2/2,25	1/1,12	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	89/100,00
LSD nebo jiný halucinogen	85/95,51	3/3,37	0/0,00	1/1,12	0/0,00	0/0,00	0/0,00	89/100,00
Krak	89/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	89/100,00
Kokain	89/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	89/100,00
Netalin	89/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	89/100,00
Heroin	89/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	89/100,00
Halucinogenní houby (lysohlávky)	74/83,15	6/6,74	4/4,49	1/1,12	2/2,25	0/0,00	2/2,25	89/100,00
GHB	89/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	89/100,00
Anabolické steroidy	88/98,88	1/1,12	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	89/100,00
Drogy užívané injekčně (heroin, pervitin aj.)	87/97,75	2/2,25	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	89/100,00
Alkohol spolu s léky	75/84,27	9/10,12	4/4,49	0/0,00	1/1,12	0/0,00	0/0,00	89/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 12/C

Z tabulky 12/C vyplývá, že žáci SŠHL Frýdlant mají nejčastější zkušenosti s halucinogenními houbami. Podle dotazníkového šetření opakovaně lysohlávky užilo 16,85% žáků školy. Neméně významné je zneužívání léků na uklidnění a sedativ bez doporučení lékaře a léků v kombinaci s alkoholem, jejíž opakovanou intoxikaci potvrdilo 31,46%.

Další omamné a psychotropní látky uvedené v dotazníkovém formuláři vyzkoušeli zdejší respondenti méně jak v pěti procentech u jednotlivých látek.

Za zmínku stojí znalosti oslovených žáků s halucinogenními látkami na bázi LSD (4,49%), dále i pervitinu (3,39%) a s ním souvisejícími injekčně užívanými drogami (2,25%). V malé míře byly zaznamenány zkušenosti i s anabolickými steroidy (1,12%).

Tab. 12/D – Střední škola zahradnická Kopidlno. Kolikrát za svůj život (pokud vůbec) jste užil/a některou z následujících drog?

Kolikrát za svůj život (pokud vůbec) jste užil/a některou z následujících drog?	Nikdy	1 - 2x	3 - 5x	6 - 9x	10 - 19x	20 - 39x	40x vícekrát	
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	Celkem N/%
Léky na uklidnění, sedativa, bez doporučení lékaře	21/91,30	1/4,35	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	1/4,35	23/100,00
Pervitin (amfetaminy)	23/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	23/100,00
LSD nebo jiný halucinogen	23/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	23/100,00
Krak	23/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	23/100,00
Kokain	23/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	23/100,00
Netalin	23/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	23/100,00
Heroin	23/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	23/100,00
Halucinogenní houby (lysohlávky)	23/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	23/100,00
GHB	23/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	23/100,00
Anabolické steroidy	23/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	23/100,00
Drogy užívané injekčně (heroin, pervitin aj.)	23/100,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	23/100,00
Alkohol spolu s léky	21/91,30	2/8,70	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00	23/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 12/D

Na nejmenší škole s nejnižším počtem respondentů se procentuálně projevil i nejnižší počet uživatelů omamných a psychoaktivních látek. Dotazovaní se svěřili s vyzkoušením alkoholu spolu s léky v 9,70% a stejný počet žáků přiznal i opakovanou

intoxikaci léků na uklidnění a sedativ bez lékařského předpisu. Ostatní látky zůstaly u oslovených bez povšimnutí.

Otázka 13: Jak dobře je na tom Vaše rodina po stránce materiální ve srovnání s jinými rodinami?

Otázka je zacílena na ekonomickou situaci rodin žáků a tím i finanční možnosti žáků jednotlivých škol. Zjištěná data jen zdánlivě s výzkumem omamných a psychoaktivních látek nesouvisí, ale pro pochopení kontextu problematiky je tento indikátor velice důležitý.

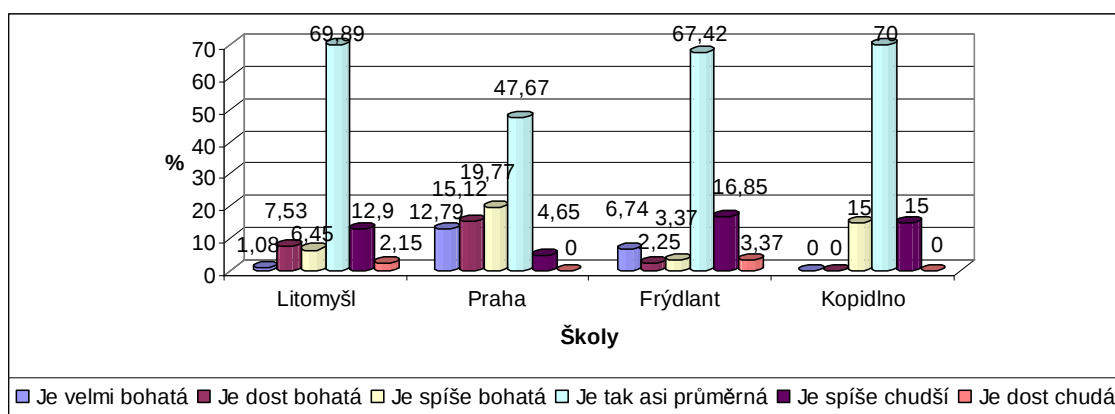
Tab. 13 Jak dobře je na tom Vaše rodina po stránce materiální ve srovnání s jinými rodinami?

Jak dobře je na tom Vaše rodina po stránce materiální ve srovnání s jinými rodinami?	SŠZaT Litomyšl	SOŠSZ Praha	SŠHL Frýdlant	SŠZa Kopidlno
	N/%	N/%	N/%	N/%
Je velmi bohatá	1/1,08	11/12,79	6/6,74	0/0,00
Je dost bohatá	7/7,53	13/15,12	2/2,25	0/0,00
Je spíše bohatá	6/6,45	17/19,77	3/3,37	3/15,00
Je tak asi průměrná	65/69,89	41/47,67	60/67,42	14/70,00
Je spíše chudší	12/12,90	4/4,65	15/16,85	3/15,00
Je dost chudá	2/2,15	0/0,00	3/3,37	0/0,00
Je velmi chudá	0/0,00	0/0,00	0/0,00	0/0,00
Celkem (N/%)	93/100,00	86/100,00	89/100,00	20/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 13

Většina respondentů označila ekonomickou situaci rodiny za průměrnou, dokonce hodnoty u tří sledovaných škol se v této odpovědi shodovaly kolem 70% žáků. Méně jak 50% oslovených uvedlo průměrné hodnocení pouze v Praze. Za velmi bohatou respektive dost bohatou či spíše bohatou označilo nejvíce dotazovaných na SOŠSZ Praha (47,68%). Za bohatší než chudší své rodiny označují oslovení na SŠZaT Litomyšl (15,06%). Nevyhraněný názor na otázku mají respondenti SŠZa Kopidlno a za spíše či dost chudou označilo ekonomickou situaci rodiny 20,22% žáků SŠHL Frýdlant. Na žádné škole ani jeden respondent neuvedl svoji rodinu za velmi chudou, proto autor tuto možnost odpovědi nezohlednil s nulovými hodnotami v grafu u jednotlivých škol.

Graf 13 Jak dobře je na tom Vaše rodina po stránce materiální ve srovnání s jinými rodinami? Zdroj: vlastní

Otázka 14: Jak jste spokojen/a s Vaším vztahem k ...

Cílem otázky je zjistit sociální vztahy v rodinách respondentů a vazby k přátelům. Dobré vztahy k nejbližším osobám žáka jsou základním předpokladem prevence vůči sociálně patologickým jevům, včetně užívání omamných a psychoaktivních látek. Naopak nefungující vztahy k otci nebo matce, případně dalším blízkým osobám mohou být impulsem k experimentování s drogami.

Tab. 14/A - Střední škola zahradnická a technická Litomyšl. Jak jste spokojen/a s Vaším vztahem k ...

Jak jste spokojen/a s Vaším vztahem k ...	Velmi spokojen/a	Spokojen/a	Ani spokojen/a, ani nespokojen/a	Spíše nespokojen/a	Zcela nespokojen/a	Nemám takovou osobu	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
matce	58/64,45	27/30,00	2/2,22	3/3,33	0/0,00	0/0,00	90/100,00
otci	56/60,88	25/27,17	2/2,17	4/4,35	2/2,17	3/3,26	92/100,00
přátelům	44/47,83	41/44,57	5/5,43	2/2,17	0/0,00	0/0,00	92/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 14/A

Na SŠZaT Litomyšl přiznali žáci nadstandartní vztahy k matce, otci i přátelům. Nejvíce jsou spokojeni respondenti se vztahem k matce (94,45% - velmi spokojeni a spokojeni). Výborné vztahy panují i mezi dotazovanými a otcem (88,05% - velmi

spokojeni a spokojeni). Lepší vztahy než k otci přiznali respondenti ke svým přátelům (92,40% - velmi spokojeni a spokojeni)

Tab. 14/B - Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Jak jste spokojen/a s Vaším vztahem k ...

Jak jste spokojen/a s Vaším vztahem k ...	Velmi spokojen/a	Spokojen/a	Ani spokojen/a, ani nespokojen/a	Spíše nespokojen/a	Zcela nespokojen/a	Nemám takovou osobu	Celkem N/%
...	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
matce	55/65,48	21/25,00	4/4,76	1/1,19	2/2,38	1/1,19	84/100,00
otci	41/47,67	16/18,60	17/19,78	7/8,14	1/1,16	4/4,65	86/100,00
přátelům	42/51,85	27/33,33	6/7,42	3/3,70	1/1,23	2/2,47	81/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 14/B

Velmi kvalitní vztahy k rodičům i přátelům mají i oslovení na SOŠSZ Praha. Největší spokojenost zodpověděli respondenti k matce (90,48%). Lepší vztahy mají dotazovaní k přátelům (85,18%) než k otci (66,27%). Důvodem neutrálních vztahů k otci nebo u části i nespokojenost se soužitím lze hledat ve výpovědích, že takovou osobu žáci nemají (4,65%). Stejně jako u předchozích tabulek, tak i zde ne všichni respondenti na všechny otázky zodpověděli, jak jim umožnilo zadání vynechat otázky, které nechtějí zodpovídat.

Vyhodnocení otázky 14/C

Spokojenost se vztahy k matce a přátelům přiznala většina žáků SŠHL Frýdlant. Nezvykle vysoké procento spokojenosti proti jiným školám, uvedli respondenti o vztahu k přátelům (85,55%). Matka má v rodině jen srovnatelnou oblibu (85,55% spokojených se vztahem k ní).

Naopak méně spokojeni jsou dotázaní se vztahem k otci, o němž je v kladné rovině přesvědčena jen nadpoloviční většina dotázaných (58,42%). Navíc 7,87% oslovených žáků přiznalo, že otce nemají.

Tab. 14/C - Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant. Jak jste spokojen/a s Vaším vztahem k ...

Jak jste spokojen/a s Vaším vztahem k ...	Velmi spokojen/a	Spokojen/a	Ani spokojen/a, ani nespokojen/a	Spíše nespokojen/a	Zcela nespokojen/a	Nemám takovou osobu	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
matce	52/62,66	19/22,89	7/8,43	2/2,41	1/1,20	2/2,41	83/100,00
otci	30/33,70	22/24,72	18/20,22	5/5,62	7/7,87	7/7,87	89/100,00
přátelům	38/48,10	33/41,77	5/6,33	1/1,27	0/0,00	2/2,53	79/100,00

Zdroj: vlastní

Tab. 14/D – Střední škola zahradnická Kopidlno. Jak jste spokojen/a s Vaším vztahem k ...

Jak jste spokojen/a s Vaším vztahem k ...	Velmi spokojen/a	Spokojen/a	Ani spokojen/a, ani nespokojen/a	Spíše nespokojen/a	Zcela nespokojen/a	Nemám takovou osobu	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
matce	10/47,62	9/42,86	1/4,76	1/4,76	0/0,00	0/0,00	21/100,00
otci	11/50,00	7/31,81	2/9,09	1/4,55	0/0,00	1/4,55	22/100,00
přátelům	14/66,67	6/28,57	1/4,76	0/0,00	0/0,00	0/0,00	21/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 14/D

Žáci SŠZa Kopidlno uvedli, že vztahům k přátelům dávají větší důležitost než k otci a matce. Spokojenost se vztahem k přátelům má 95,24%. Výraznější spokojenost uvedli respondenti se vztahem s matkou (90,48%) než s otcem (81,81%), který v rodině chybí 4,55%.

Otázka 15: V jaké míře se na Vás vztahují následující výrocky?

Otázka podrobně popisuje vztahy uvnitř rodiny, které mohou být indikátorem pro sociálně patologické jevy. Odborníci dlouhodobě popisují selhávání rodiny

ve výchově dítěte a právě tato otázka by měla toto tvrzení vyvrátit nebo potvrdit na jednotlivých školách.

Tab. 15/A – Střední škola zahradnická a technická Litomyšl. V jaké míře se na Vás vztahují následující výroky?

V jaké míře se na Vás vztahují následující výroky?	Vždy	Často	Někdy	Málokdy	Nikdy	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
Mí rodiče si určují pravidla, co smím doma dělat.	8/8,60	32/34,41	26/27,96	19/20,43	8/8,60	93/100,00
Mí rodiče určují pravidla, co smím dělat venku.	2/2,15	19/20,43	10/10,75	30/32,26	32/34,41	93/100,00
Mí rodiče vědí, s kým trávím večery.	42/45,66	25/27,17	16/17,39	6/6,52	3/3,26	92/100,00
Mí rodiče vědí, kam chodím večer ven.	46/49,46	26/27,96	11/11,83	8/8,60	2/2,15	93/100,00
Mí rodiče jsou na mě hodní a mají o mě starost.	64/68,82	23/24,73	6/6,45	0/0,00	0/0,00	93/100,00
Dostává se mi emoční a citové opory od rodičů.	37/39,78	46/49,47	8/8,60	0/0,00	2/2,15	93/100,00
Snadno si mohu půjčit peníze od rodičů.	22/23,66	37/39,78	27/29,03	7/7,53	0/0,00	93/100,00
Dostávám od rodičů peníze jako dárek.	6/6,45	18/19,35	41/44,09	20/21,51	8/8,60	93/100,00
Můj nejlepší přítel/Moje nejlepší přítelkyně projevuje zájem a sympatie vůči mně.	52/55,91	35/37,63	0/0,00	2/2,15	4/4,31	93/100,00
Dostává se mi emoční a citové opory od mého nejlepšího přítele/přítelkyně.	41/44,09	36/38,71	8/8,60	8/8,60	0/0,00	93/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 15/A

Respondenti na SŠZaT Litomyšl uvádí, že pravidla co smí šestnáctiletý respondent doma dělat v nadpoloviční většině určují rodiče, i když i zde je patrný liberální přístup k výchově. Opačná situace platí o určování pravidel mimo domov, kdy nadpoloviční většina dotázaných (66,67%) uvádí, že zde rodiče pravidla co zde smějí dělat určují málokdy nebo nikdy. To platí i o představě rodičů s kým tráví večery a kam večer ven chodí, což tuší kolem 75% zákonných zástupců. Většina oslovených

na SŠZaT Litomyšl uvádí, že jsou na ně rodiče hodní a mají o ně starost. Jen 2% respondentů nevidí emoční a citovou oporu u zákonných zástupců. Kladně hodnotí své rodiče naprostá většina respondentů i po stránce materiální, kdy nevidí problém v půjčování peněz. Peněžní dárky od rodičů žáci této školy dostávají jen někdy (44, 09%) nebo málokdy (21,51%). Respondenti jsou z 93,54% spokojeni s projevem zájmů a sympatií vůči nim od jejich nejlepšího přítele či přítelkyně. Navíc se jim od nich z 91, 40% dostává emoční a citové opory.

Tab. 15/B - Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. V jaké míře se na Vás vztahují následující výroky?

V jaké míře se na Vás vztahují následující výroky?	Vždy N/%	Často N/%	Někdy N/%	Málokdy N/%	Nikdy N/%	Celkem N/%
Mí rodiče si určují pravidla, co smím doma dělat.	17/19,77	5/5,81	22/25,58	10/11,63	32/37,21	86/100,00
Mí rodiče určují pravidla, co smím dělat venku.	19/22,09	7/8,14	6/6,98	21/24,42	33/38,37	86/100,00
Mí rodiče vědí, s kým trávím večery.	31/36,04	11/12,79	9/10,47	9/10,47	26/30,23	86/100,00
Mí rodiče vědí, kam chodím večer ven.	20/23,53	12/14,12	13/15,29	17/20,00	23/27,06	85/100,00
Mí rodiče jsou na mě hodní a mají o mě starost.	44/51,16	29/33,72	3/3,49	4/4,65	6/6,98	86/100,00
Dostává se mi emoční a citové opory od rodičů.	39/45,35	27/31,40	7/8,14	11/12,79	2/2,32	86/100,00
Snadno si mohu půjčit peníze od rodičů.	47/54,65	24/27,91	8/9,30	6/6,98	1/1,16	86/100,00
Dostávám od rodičů peníze jako dárek.	34/39,53	17/19,77	11/12,79	15/17,44	9/10,47	86/100,00
Můj nejlepší přítel/Moje nejlepší přítelkyně projevuje zájem a sympatie vůči mně.	41/47,67	25/29,07	8/9,30	10/11,63	2/2,33	86/100,00
Dostává se mi emoční a citové opory od mého nejlepšího přítele/přítelkyně.	38/44,19	34/39,53	5/5,81	6/6,98	3/3,49	86/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 15/B

V Praze mají rodiče liberálnější přístup k určování pravidel, co smí jejich děti dělat doma i venku, jak se shoduje většina žáků SOŠSZ Praha. Skoro polovina dotázaných (48,83%) se kloní k názoru, že jejich rodiče vědí s kým tráví večery, ale kam večer ven chodí ví jen méně než polovina zákonných zástupců. Naprostá většina oslovených (84,88%) uvádí, že jsou na ně rodiče hodní a mají o ně starost. Pouze 15,11% oslovených necítí u svých zákonných zástupců emoční nebo citovou oporu. Od svých rodičů si vždy nebo často může půjčit peníze 82,56% respondentů. Pro 59,30% žáků SOŠSZ Praha je běžné (vždy a často) od rodičů dostávat peněžní dárky. Spokojeni jsou dotazovaní i s projevy zájmů a sympatií vůči nim od jejich nejlepšího přítele či přítelkyně (z 76,74%), včetně emoční a citové opory (88,72%).

Vyhodnocení otázky 15/C

Stejně jako na předchozí škole zhodnotila většina žáků SŠHL Frýdlant, že nadpoloviční podíl rodičů nelpí na pravidlech, co smí jejich děti dělat doma i venku. Skoro polovina dotázaných (48,83%) informuje rodiče o tom, s kým tráví večery, ale více jak polovina z nich nebere za podstatné zákonné zástupce informovat, s kým tráví večery venku. Nadpoloviční většina respondentů (55,42%) uvádí, že jsou na ně rodiče hodní a mají o ně starost. Nespokojených s emoční a citovou prázdnotou u svých rodičů je nelichotivých 29,76% respondentů. Pro polovinu (55,42%) oslovených je běžné si půjčovat peníze od rodičů, stejně jako od nich dostávat peněžní dárky (55,81%). I žáci na této škole jsou spokojeni s projevy zájmů a sympatií vůči nim od jejich nejlepšího přítele či přítelkyně (z 75,27%), včetně emoční a citové opory (78,05%).

Tab. 15/C - Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant. V jaké míře se na Vás vztahují následující výroky?

V jaké míře se na Vás vztahují následující výroky?	Vždy	Často	Někdy	Málokdy	Nikdy	Celkem N/%
	N/%	N/%	N/%	N/%	N/%	
Mí rodiče si určují pravidla, co smím doma dělat.	20/22,47	9/10,11	26/29,21	18/20,22	16/17,98	89/100,00
Mí rodiče určují pravidla, co smím dělat venku.	18/21,43	2/2,38	10/11,90	15/17,86	39/46,43	84/100,00
Mí rodiče vědí, s kým trávím večery.	38/45,35	20/23,26	12/13,95	6/6,98	9/10,46	86/100,00
Mí rodiče vědí, kam chodím večer ven.	27/31,03	14/16,09	16/18,39	11/12,64	19/21,85	87/100,00
Mí rodiče jsou na mě hodní a mají o mě starost.	38/45,24	21/25,00	15/17,86	6/7,14	4/4,76	84/100,00
Dostává se mi emoční a citové opory od rodičů.	28/33,33	17/20,24	14/16,67	16/19,05	9/10,71	84/100,00
Snadno si mohu půjčit peníze od rodičů.	32/38,55	14/16,87	21/25,30	12/14,46	4/4,82	83/100,00
Dostávám od rodičů peníze jako dárek.	30/34,88	18/20,93	15/17,44	18/20,93	5/5,82	86/100,00
Můj nejlepší přítel/Moje nejlepší přítelkyně projevuje zájem a sympatie vůči mně.	37/41,56	30/33,71	13/14,61	2/2,25	7/7,87	89/100,00
Dostává se mi emoční a citové opory od mého nejlepšího přítele/přítelkyně.	41/50,00	23/28,05	9/10,98	4/4,87	5/6,10	82/100,00

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 15/D

Žáci SŠZa Kopidlno uvedli, že jejich rodiče neurčují pravidla, co smí jejich děti dělat doma i venku. Nadpoloviční většina oslovených (60,00%) sděluje rodičům s kým tráví večery venku a kam chodí (57,14%). Více jak polovina respondentů (60,00%) vypověděla, že jsou na ně rodiče hodní a mají o ně starost (dle 30% jen někdy). Dostatek emoční a citové opory u svých rodičů pociťuje 50,00% oslovených (25% jí cítí jen někdy). Více jak polovina (55,00%) dotazovaných popisuje, že si od rodičů málokdy nebo nikdy nepůjčuje peníze, ani nejsou obdarováni penězi. Větší část oslovených žáků (45,00%) je spokojena s projevy zájmů a sympatií vůči nim od jejich nejlepšího přítele či přítelkyně a s tím i související emoční a citové opory od přátel (60,00%).

Tab. 15/D – Střední škola zahradnická Kopidlno. V jaké míře se na Vás vztahují následující výroky?

V jaké míře se na Vás vztahují následující výroky?	Vždy	Často	Někdy	Málokdy	Nikdy	Celkem N/%
Mí rodiče si určují pravidla, co smím doma dělat.	1/5,00	0/0,00	9/45,00	5/25,00	5/25,00	20/100,00
Mí rodiče určují pravidla, co smím dělat venku.	1/5,26	0/0,00	1/5,26	4/21,06	13/68,42	19/100,00
Mí rodiče vědí, s kým trávím večery.	9/45,00	3/15,00	1/5,00	5/25,00	2/10,00	20/100,00
Mí rodiče vědí, kam chodím večer ven.	5/23,81	7/33,33	0/0,00	4/19,05	5/23,81	21/100,00
Mí rodiče jsou na mě hodní a mají o mě starost.	12/60,00	0/0,00	6/30,00	0/0,00	2/10,00	20/100,00
Dostává se mi emoční a citové opory od rodičů.	7/35,00	3/15,00	5/25,00	3/15,00	2/10,00	20/100,00
Snadno si mohu půjčit peníze od rodičů.	8/40,00	0/0,00	3/15,00	4/20,00	5/25,00	20/100,00
Dostávám od rodičů peníze jako dárek.	5/25,00	2/10,00	2/10,00	8/40,00	3/15,00	20/100,00
Můj nejlepší přítel/Moje nejlepší přítelkyně projevuje zájem a sympatie vůči mně.	6/30,00	3/15,00	4/20,00	3/15,00	4/20,00	20/100,00
Dostává se mi emoční a citové opory od mého nejlepšího přítele/přítelkyně.	11/55,00	1/5,00	5/25,00	1/5,00	2/10,00	20/100,00

Zdroj: vlastní

Otázka 16: Vědí Vaši rodiče, kde trávíte sobotní večery?

Otázka navazuje na předchozí detailní vyhodnocení rodinného zázemí respondentů. Věnuje se zjištění jednoho z důležitých indikátorů rizikového chování středoškoláků.

Vyhodnocení otázky 16

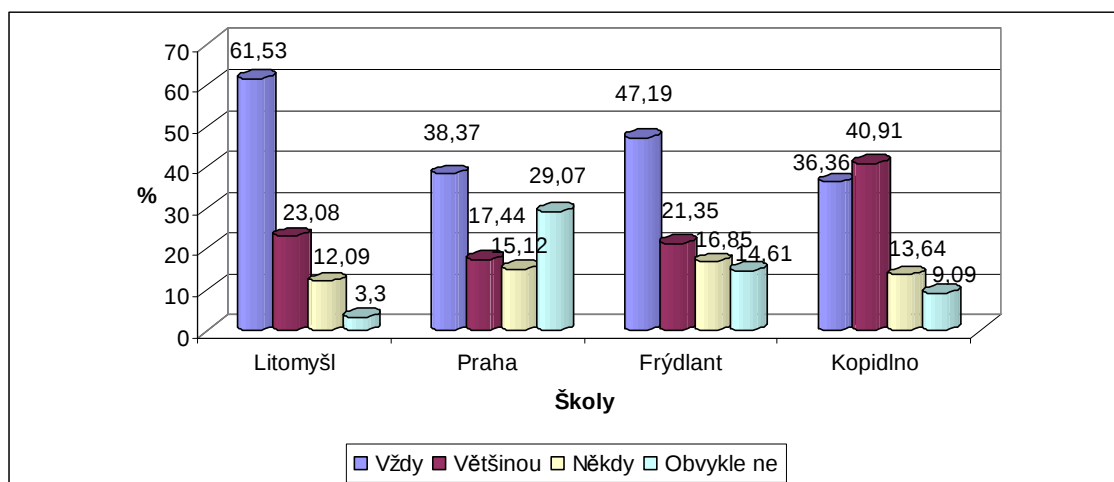
Z celkového vyhodnocení respondentů na všech čtyřech středních odborných školách lze vyčíst, že žáci své rodiče skoro na všech školách vždy informují, kde tráví sobotní večery. Výjimku tvoří SŠZa Kopidlno, kdy 40,91% dotazovaných preferovalo odpověď většinou. Zajímavým zjištěním je, že na SOŠSZ Praha 29,07% oslovených

obvykle své rodiče o trávení volného času neinformuje. Hodnoty zodpovězené respondenty se od podobné podotázky 15 jen mírně liší.

Tab. 16 Vědí Vaši rodiče, kde trávíte sobotní večery?

Vědí Vaši rodiče, kde trávíte sobotní večery?	SŠZaT Litomyšl	SOŠSZ Praha	SŠHL Frýdlant	SŠZa Kopidlno	Celkem N/%
Vždy	56/61,53	33/38,37	42/47,19	8/36,36	139/48,27
Většinou	21/23,08	15/17,44	19/21,35	9/40,91	64/22,22
Někdy	11/12,09	13/15,12	15/16,85	3/13,64	42/14,58
Obvykle ne	3/3,30	25/29,07	13/14,61	2/9,09	43/14,93
Celkem N/%	91/100,00	86/100,00	89/100,00	22/100,00	288/100,00

Zdroj: vlastní

Graf 16 Vědí Vaši rodiče, kde trávíte sobotní večery?

Zdroj: vlastní

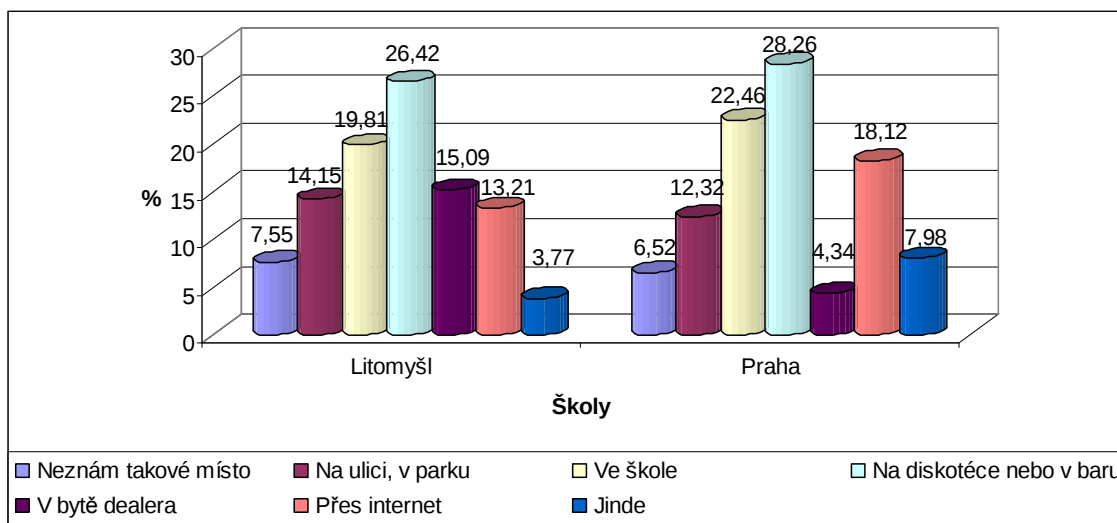
Otázka 17: Kde si myslíte, že by se dala snadno sehnat marihuana nebo hašiš, kdybyste si ji chtěl/a opatřit?

Cílem odpovědí na tuto otázku je zmapování preference lokality pro získání marihuany nebo hašiše u žáků na jednotlivých školách. Pro potřeby sekundárního školství je stěžejní procentuální preference školy jako místa pro získání omamné a psychoaktivní látky. Stejně podmětne v dotazníkovém šetření bylo doplnění odpovědi „Jinde“ o slovní komentář.

Tab. 17/A - Střední škola zahradnická a technická Litomyšl/Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Kde si myslíte, že by se dala snadno sehnat marihuana nebo hašiš, kdybyste si ji chtěl/a opatřit?

Kde si myslíte, že by se dala snadno sehnat marihuana nebo hašiš, kdybyste si ji chtěl/a opatřit?	SŠZaT Litomyšl	SOŠSZ Praha	Celkem N/%
	N/%	N/%	
Neznám takové místo	8/7,55	9/6,52	17/6,97
Na ulici, v parku	15/14,15	17/12,32	32/13,11
Ve škole	21/19,81	31/22,46	52/21,31
Na diskotéce nebo v baru	28/26,42	39/28,26	67/27,46
V bytě dealera	16/15,09	6/4,34	22/9,02
Přes internet	14/13,21	25/18,12	39/15,98
Jinde	4/3,77	11/7,98	15/6,15
Celkem (N/%)	106/100,00	138/100,00	244/100,00

Zdroj: vlastní

Graf 17/A – Střední škola zahradnická a technická Litomyšl/Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Kde si myslíte, že by se dala snadno sehnat marihuana nebo hašiš, kdybyste si ji chtěl/a opatřit? Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 17/A

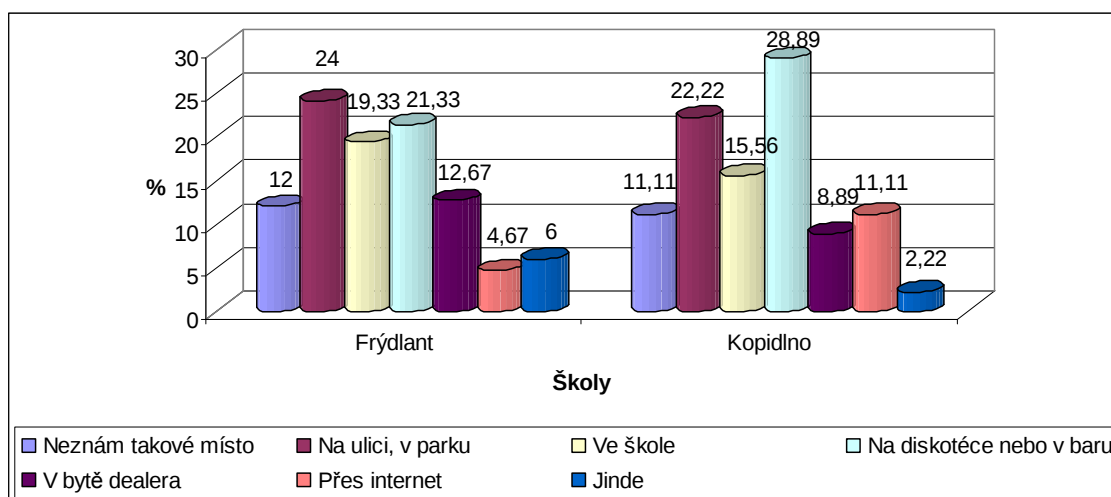
Z dílčího vyhodnocení prvních dvou škol vychází podobný výsledek o místě k získání marihuany a hašiše. Nejvyšší podíl respondentů uvedlo u obou škol, že droga je nejdostupnější na diskotékách a v barech (26,42%/28,26%). Vysoký podíl žáků

uvádí, že by výše jmenované omamné a psychoaktivní látky získalo právě ve škole (19,84% a 22,46%). Za významné místo uvádí žáci SOŠSZ Praha internet (18,12%). Další odpovědi na otázku oslovení hodnotí na obou školách pod hranicí 15%.

Tab. 17/B - Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant/Střední škola zahradnická Kopidlno. Kde si myslíte, že by se dala snadno sehnat marihuana nebo hašiš, kdybyste si ji chtěl/a opatřit?

Kde si myslíte, že by se dala snadno sehnat marihuana nebo hašiš, kdybyste si ji chtěl/a opatřit?	SŠHL Frýdlant	SŠZa Kopidlno	Celkem N/%
	N/%	N/%	
Neznám takové místo	18/12,00	5/11,11	23/11,80
Na ulici, v parku	36/24,00	10/22,22	46/23,59
Ve škole	29/19,33	7/15,56	36/18,46
Na diskotéce nebo v baru	32/21,33	13/28,89	45/23,08
V bytě dealera	19/12,67	4/8,89	23/11,79
Přes internet	7/4,67	5/11,11	12/6,15
Jinde	9/6,00	1/2,22	10/5,13
Celkem (N/%)	150/100,00	45/100,00	195/100,00

Zdroj: vlastní

Graf 17/B – Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant/Střední škola zahradnická Kopidlno. Kde si myslíte, že by se dala snadno sehnat marihuana nebo hašiš, kdybyste si ji chtěl/a opatřit?

Zdroj: vlastní

Vyhodnocení otázky 17/B

Z výsledků je patrné, že na obou školách mezi nejčastější místa, kde lze získat marihuanu nebo hašiš patří diskotéka nebo bar (21,33%/28,89%). Čtvrtina respondentů SŠHL Frýdlant i SŠZa Kopidlno uvádí za toto místo ulici či park. Nezanedbatelný podíl žáků (19,33%/15,56%) uvedl, že marihuanu nebo hašiš si lze obstarat přímo ve škole.

Otázka 18: Do jaké míry je pravděpodobné, že by se Vám mohly přihodit následující věci, kdybyste užil/a marihuanu nebo hašiš?

Hlavním úkolem otázky je potvrdit nebo vyvrátit fakt o znalosti či neznalosti oslovených žáků, kdyby užili marihuanu nebo hašiš. Tabulky, respektive grafy podporující vyhodnocení do práce autor záměrně nevložil, protože neumožňují lépe pochopit problematiku.

Vyhodnocení otázky 18/A – Střední škola zahradnická a technická Litomyšl

Většina respondentů školy uvádí za možné účinky marihuany intenzivní vnímání věcí (55,13%) a neschopnost soustředěně sledovat konverzaci (39,72%). Pravděpodobné a možné účinky vidí respondenti u marihuany nebo hašiše ve ztracení souvislostí při konverzaci (66,25%), snížení stydlivosti (57,61%), obtížném soustředění (72,59%), větší otevřenosti (66,12%), intenzivnějším užívání si daného okamžiku (66,38%), prožívání pocitů s větší intenzitou (70,48%), snížení zábran (64,83%) a v neposlední řadě v představách o pronásledování (70, 66%).

Vyhodnocení otázky 18/B – Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha

Oslovení žáci popsali následovně intoxikaci marihuanou nebo hašišem. Za možné nebo jisté udávají (61,19%) intenzivnější vnímání věcí. Naopak vůbec nebo nepravděpodobně vidí respondenti snížené soustředění při rozhovoru. Jistě nebo pravděpodobně přiznávají možnost ztráty studu (60,04%), navíc obtíže se soustředěním, a domnívají se, že by byli otevřenější (53,26%). Oslovení se dále shodují na jistém nebo možném (58,96%) intenzivnějším zážitku, včetně prožívání pocitů (45,88%), ale i vysokém riziku pocitu pronásledování. Dotazovaní jsou přesvědčeni o pravděpodobnosti nebo jistotě týkající se ztracení zábran (47, 51%).

Vyhodnocení otázky 18/C – Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant

Od užívání marihuany nebo hašiše žáci SŠHL Frýdlant (58,32%) neočekávají nebo jen připouští možnost intenzivního vnímání věcí. Pravděpodobnost vidí oslovení v neschopnosti soustředit se na rozhovor, včetně vnímání souvislostí (27,98%). Dotazování nejsou jednotní v názoru na ztrátu stydlivosti po aplikaci drogy (vůbec 26,14%). Možnost následného obtížného soustředění připouští většina respondentů (60,25%). Další očekávání od marihuany nebo hašiše oslovení vidí ve větší otevřenosti (50,17%), zážitku z daného okamžiku (58,32%), včetně jeho intenzivnějšího prožívání (63,98%). Nejednotní jsou opět žáci v představách o ztrátě zábran i možných halucinací (pocitů pronásledování).

Vyhodnocení otázky 18/D – Střední škola zahradnická Kopidlno

Složitě vyhodnocení dotazníkového šetření v otázce 18 vygradovalo v nestejnorodých názorech na SŠZa Kopidlno. Důvodem bylo malé procento respondentů a minimální procentuální rozdíly v dvou krajně odlišných názorech na jednotlivá tvrzení. Většina žáků se kloní k názorům, že po užití marihuany nebo hašiše by nevnímali intenzivněji okolí, ale pouze daný okamžik, v kterém by podle nadpoloviční většiny oslovených (51,22%) více prožívali své pocity. Pravděpodobně by větší část žáků neměla problém soustředit se na konverzaci (38,49%), ztratila by stud (33,78%) a zábrany (30,56%). Oslovení dále předpokládají větší otevřenost (42,08%) a za nepravděpodobné vidí halucinace v podobě pronásledování apod.

Otázka 19: Pokud jste někdy v životě užil/a marihuanu nebo hašiš, jak jste tuto látku získal/a?

Respondenti v otázce zodpovídají podrobnosti o získání marihuany nebo hašiše v případě, že již mají zkušenosti s jejím experimentováním. Podrobným srovnáním všech výsledných hodnot u čtyř škol je možné zjistit stěžejní data o místě získávání marihuany a hašiše, které preferují jejich šestnáctiletí žáci.

Vyhodnocení otázky 19

Respondenti uvádějí, že nadpoloviční většina žáků na třech středních školách nemá zkušenosti s marihuanou nebo hašišem. Dotázaní přiznávají, že nejčastěji tuto omamnou a psychoaktivní látku užívají ve skupině přátel nebo si ji obstarávají

od kamarádů (starších, stejně starých i mladších). Na SOŠSZ Praha přiznalo 12,82% žáků, že získávají drogu od bratra nebo sestry. K dalších možnostem se na většině škol vyjádřilo méně jak 5% dotazovaných.

Tab. 19 Pokud jste někdy v životě užil/a marihuanu nebo hašiš, jak jste tuto látku získal/a?

Pokud jste někdy v životě užil/a marihuanu nebo hašiš, jak jste tuto látku získal/a?	SŠZaT Litomyšl	SOŠSZ Praha	SŠHL Frýdlant	SŠZa Kopidlno
	N/%	N/%	N/%	N/%
Nikdy jsem neužil/a marihuanu nebo hašiš	48/44,86	23/19,66	47/44,34	14/38,89
Dostal/a jsem ji od staršího bratra nebo sestry	6/5,61	15/12,82	6/5,66	1/2,78
Dostal/a jsem ji od staršího kamaráda/ky	18/16,82	19/16,24	10/9,43	3/8,33
Dostal/a jsem ji od mladšího nebo stejně starého kamaráda/ky	13/12,15	21/17,95	8/7,55	4/11,11
Dostal/a jsem ji od někoho, o kom jsem slyšel/a, ale neznal/a osobně	0/0,00	4/3,42	2/1,89	0/0,00
Dostal/a jsem ji od cizího člověka	0/0,00	1/0,85	0/0,00	1/2,78
Brala se ve skupině přátel	16/14,95	16/13,68	18/16,98	7/19,44
Koupil/a jsem ji od kamaráda/ky	2/1,87	5/4,27	3/2,83	3/8,33
Koupil/a jsem ji od někoho, o kom jsem slyšel/a ale neznal/a osobně	0/0,00	2/1,71	0/0,00	1/2,78
Koupil/a jsem ji od cizího člověka	0/0,00	2/1,71	0/0,00	0/0,00
Dostal/a jsem ji od jednoho z rodičů	0/0,00	1/0,85	4/3,77	1/2,78
Vzal/a jsem ji doma bez dovolení rodičů	0/0,00	1/0,85	5/4,72	1/2,78
Nic z toho (popište prosím stručně, jak jsem ji dostal/a)	3,74	7/5,99	3/2,83	0/0,00
Celkem (N/%)	107/100,00	117/100,00	106/100,00	36/100,00

Zdroj: vlastní

Otázka 20: Z jakého důvodu jste zkusil/a tuto drogu?

Cílem otázky je popsání hlavních příčin pro vyzkoušení omamných a psychoaktivních látek respondenty na jednotlivých školách.

Vyhodnocení otázky 20

Dotázaní i v této otázce potvrzují, že na většině škol skoro polovina žáků nikdy nevyzkoušela marihuanu, výjimku tvoří oslovení ze SOŠSZ (pouze 19,83%). Pokud drogu vyzkoušeli, tak byla hlavním důvodem zvědavost a tak zvané dostání se

do nálady. Méně často uvedli respondenti experimentování, aby nestáli mimo partu nebo pro zahnání starostí.

Tab. 20 Z jakého důvodu jste zkusil/a tuto drogu?

Z jakého důvodu jste zkusil/a tuto drogu?	SŠZaT Litomyšl	SOŠSZ Praha	SŠHL Frýdlant	SŠZa Kopidlno
	N/%	N/%	N/%	N/%
Nikdy jsem neužil/a marihuanu	48/47,53	23/19,83	47/46,09	14/40,00
Chtěl/a jsem se dostat do nálady	7/6,93	32/27,59	6/5,88	5/14,29
Nechtěl/a jsem stát mimo partu	4/3,96	13/11,21	3/2,94	3/8,57
Neměl/a jsem co dělat	2/1,98	6/5,17	6/5,88	1/2,86
Byl/a jsem zvědavý/á	29/28,71	27/23,28	25/24,51	7/20,00
Chtěl/a jsem zapomenout na starosti	5/4,95	7/6,03	5/4,90	3/8,57
Bylo to z jiných důvodů, uveďte jakých:	4/3,96	2/1,72	6/5,88	0/0,00
Nevzpomínám si	2/1,98	6/5,17	4/3,92	2/5,71
Celkem (N/%)	101/100,00	116/100,00	102/100,00	35/100,00

Zdroj: vlastní

Diskuze

Dotazníkové šetření provedené dle metodiky a upravených dotazníkových formulářů Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách 2011 (dále jen ESPAD 2011) bylo předáno do čtyř autorem záměrně vybraných škol. Na třech školách se dotazníkového šetření zúčastnilo 300 žáků (tzn. na každé škole bylo rozdáno 100 dotazníků). Do výzkumu se navíc zapojila i počtem žáků nejmenší, ale pro šetření nezbytná škola, kde bylo vyplněno pouze třicet dotazníků ze sta připravených. Vyhodnoceno bylo 293 dotazníkových formulářů splňujících kritéria výzkumného šetření. Většinu oslovených respondentů tvořily ženy (67,74 - 82,61%).

Výzkumem autor zjistil i indikátory rizikového chování v užívání omamných a psychoaktivních látek. Respondenti nejprve odpovídali na otázky týkající se jejich docházky na střední školu. Nejnižší absenci ve výuce uvedli žáci Střední školy zahradnické a technické Litomyšl (dále jen SŠZaT Litomyšl). Naopak nejvyšší absenci z tzv. jiných důvodů ve výši 36,36% uvedli žáci Střední odborné školy stavební a zahradnické Praha (dále jen SOŠSZ Praha). Oslovení v Praze a Litomyšli přiznávají výrazně nižší procento záškoláctví i nemocnosti než na ostatních školách. Na Střední škole hospodářské a lesnické Frýdlant (dále jen SŠHL Frýdlant) 76,60% dotazovaných připouští absenci z tzv. jiných důvodů a nemoci. Nezvykle vysoký počet respondentů (23,60%) frýdlantské školy se netají záškoláctvím. Podobnou situaci vypověděli v šetření i žáci Střední školy zahradnické Kopidlno (dále jen SŠZa Kopidlno), kde se k záškoláctví přiznalo dokonce 36,36% oslovených. Neúčast v hodinách z důvodu nemoci označilo 76,47% dotázaných a z tzv. jiných důvodů 64,71%.

S předchozí otázkou úzce souvisí vyhodnocení prospěchů. Nejlepší průměrný prospěch z posledního vysvědčení⁵ mají žáci SŠZa Kopidlno. Vyhodnocení vychází ze známek, které respondenti přiznali, tzn. součtu průměrů v hodnotách 1 - 2,5.⁶ Vysoký studijní průměr mají žáci prvních ročníků i na největší zahradnické škole v České republice - SŠZaT Litomyšl. Na dalších dvou školách uvádí průměrný prospěch z posledního vysvědčení v hodnotách do 2,5 pouze 58,14% žáků SOŠSZ Praha a 40,45% ze SŠHL Frýdlant. Autor při hodnocení bere v potaz fakt, že vysvědčení

⁵ První vysvědčení na jednotlivých středních školách nebo-li za první pololetí školního roku 2012/2013.

⁶ Vzorek respondentů čítal pouze 23 žáků nebo-li ¼ oproti ostatním středním školám dotazníkového šetření.

za první pololetí prvního ročníku studia patří obvykle k těm nejhorším ze všech studijních výsledků žáka na odborné škole.

Otázky věnované zneužívání omamných a psychotropních látek byly nejdříve zaměřeny na zjištění užívání léků na uklidnění nebo sedativ, které předepisuje lékař. S tímto typem léků mají dotazovaní na všech čtyřech středních školách jen minimální zkušenost (tzn. do 10%). Vyšší četnost přiznali oslovení na SOŠSZ Praha, včetně delší doby užívání.

Ve výzkumu autor zjistil, že pro většinu respondentů není problém získat nejčastěji zneužívanou marihuanu nebo hašiš. Ve velkých městech je nabídka drog spojená s minimální obtížností získání na rozdíl od menších obcí.

Pro žáky ve věku šestnácti let je velice složité zhodnotit ekonomickou situaci vlastní rodiny. Respondenti doposud neznají hodnotu peněz, protože většina z oslovených nemá pracovní zkušenosti ohodnocené mzdou v podobě tzv. brigád či jiných přivýdělků. Oslovení proto měli pouze zhodnotit materiální zázemí rodiny ve srovnání s jinými rodinami. Vyhodnocená data nebyla překvapivá, protože většina respondentů uvádí ekonomickou situaci své rodiny za průměrnou. U žáků z nejchudšího regionu s vysokým procentem nezaměstnaných není překvapením, že svoji rodinu označilo za spíše či dosti chudou (20,22% respondentů SŠHL Frýdlant). Opačnou situaci v dotazníkovém šetření uvedli oslovení SOŠSZ Praha, což je logické s ohledem na to, že je hlavní město nejenom ekonomicky nejbohatším regionem v České republice, ale i jedním z nejbohatších v celoevropském srovnání.

Při vyhodnocení užívání omamných a psychoaktivních látek na středních školách je patrné zneužívání finančně nákladnějších drog u respondentů, kteří uvedli ekonomickou situaci jejich rodin za bohatou, dost bohatou nebo spíše bohatou. Zejména se jednalo o žáky SOŠSZ Praha, kteří častěji než na ostatních školách přiznali nelichotivá fakta, tzn. že každý desátý žák již vyzkoušel heroin a jen o málo menší množství oslovených se hlásilo ke zkušenostem s kokainem, anabolickými steroidy, LSD a pervitinem, včetně injekčního užití. S výrazně nižším procentem užíváním drog jako kokain, pervitin, LSD, heroin a intoxikací injekční cestou se můžeme setkat v menších městech jako je Litomyšl, kde je menší nabídka drahých drog.

Výše popsaný fakt potvrzují i výsledky zjišťující dostupnost extáze, pervitinu, léků na uklidnění bez předpisu. Získání jmenovaných drog respondenti často označují za nemožné nebo velmi obtížné.

Zneužívání finančně dostupných a volně prodejných drog jako jsou těkavé látky se výzkumem nepotvrdilo.

Na všech školách jsou významným způsobem zneužívány léky na uklidnění a sedativa bez doporučení lékaře a léky v kombinaci s alkoholem. Celkově přiznali žáci zneužití léků nejvíce na SŠHL Frýdlant a jen o několik respondentů méně na SOŠSZ Praha a SŠZaT Litomyšl. Významné procento sehrála ve výzkumu uživatelská znalost halucinogenních hub, jejichž užívání přiznalo na třech největších školách až pětina respondentů. Na SŠZa Kopidlno dotazovaní žáci užívání lysohlávek nepotvrdili. Vysoký podíl tzv. tvrdých drog přiznali žáci pouze na SOŠSZ Praha. Potvrzení, zda se rizikové chování zakládá na pravdě, by měl ověřit další výzkum nebo vnitřní šetření metodika prevence sociálně patologických jevů.

Z výzkumu dále vyplývá, že vztahy v rodinách respondentů nejsou vždy harmonické. Nejlépe jsou hodnoceny vztahy uvnitř rodiny i k přátelům na SŠZaT Litomyšl. Například na SŠZa Kopidlno a SŠHL Frýdlant uvádí respondenti, že mají lepší nebo srovnatelné vztahy s kamarády než s vlastní matkou. Na zbylých dvou školách jsou vztahy s matkou kladně hodnoceny u většiny respondentů. Vztahy k otci jsou většinou žáky hodnoceny kladně, ale na třech školách dávají žáci větší váhu přátelům než otcům. Dotazovaní přiznali, že otec v některých rodinách chybí a v několika málo případech chybí i matka. Autor se nedomnívá, že zjištěná fakta by mohla mít stěžejní vliv na inklinování k drogové závislosti s ohledem na probíhající vývoj dítěte v období puberty, pro které je typické odmítání autorit, včetně rodičů.

V jednotlivých rodinách jsou výrazné rozdíly v určování pravidel, co smí jejich děti dělat doma a venku. Většina oslovených přiznává, že jsou na ně rodiče hodní, mají o ně starost a jsou jim emoční i citovou oporu. Na všech školách uvedli žáci možnost půjčit si od zákonných zástupců peníze. V chudších regionech jako např. Frýdlansko není běžné dostávat od rodičů peněžní dárky na rozdíl od Prahy, kde tento trend potvrdila více jak polovina respondentů. Z výzkumu dále vyplývá většinová spokojenost s projevy sympatií vůči dotazovaným od jejich nejlepších přátel a s tím spojená emoční a citová opora.

V této věci bylo dále zjištěno, že kamarádi a sourozenci jsou podle respondentů nejčastějšími osobami, od kterých získávají omamné a psychotropní látky. Dotazovaní připouštějí omezené intenzivní vnímání věcí, obtížné soustředění, včetně rozhovoru, a vnímání souvislostí po intoxikaci marihuany nebo hašišem (nejčastěji zneužívané drogy dle výsledků autorova výzkumu). Hlavní očekávání po intoxikaci od respondentů

spočívá ve zbavení se studu, větší otevřenosti a v intenzivním zážitku z daného okamžiku. Pouze omezené množství oslovených si připouští nepříjemné halucinace, které jsou spojené např. s pocity pronásledování.

A právě nežádoucí vlastnosti spojené s dogami jsou velice rizikové zejména v prostředí hudebních a tanečních akcí, které uživatelé označili za nejčastější místo pro získání marihuany nebo hašiše.

Dalším cílem bakalářské práce bylo srovnání výsledků dotazníkového šetření Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (dále jen ESPAD) s dotazníkovým šetřením autora. Obě uvedená dotazníková šetření potvrdila, že první zkušenosti s užitím nelegálních drog v životě žáků začíná již v primárním školství. Ve výzkumu ESPAD 2011 tento fakt potvrdilo 43% dotázaných šestnáctiletých žáků. V letošním červnu se přiznalo k užívání omamných a psychotropních látek na odborných školách podobné množství respondentů jako v ESPAD 2011. Z celorepublikového průměru vybočuje pouze Střední odborná škola stavební a zahradnická v Praze (dále jen SOŠSZ Praha). Výzkumy se shodují v tom, že nejčastěji zneužívanou látkou je marihuana nebo hašiš (ESPAD 2011 - 42%).

V dlouhodobém měřítku byl sledován výrazný nárůst zkušeností žáků s užitím konopných látek, například v roce 1995 uvedlo užití marihuany pouze 22% dotázaných, kdežto v roce 2003 již 44%. K stabilizaci situace došlo v roce 2007, kdy byly zkušenosti žáků s marihuanou jen o procento vyšší než v roce 2003. Následným šetřením ESPAD 2011 byl poprvé zaznamenán pokles na 42%. Zmíněný pokles lze v autorově dotazníkovém šetření najít pouze na Střední škole hospodářské a lesnické Frýdlant.

Užitím jiné nelegální drogy se výzkumy liší, protože na většině škol uvedli respondenti vyšší podíl, než v roce 2011 (ESPAD 2011 - 11%). Na rozdíl od celorepublikového průměru z roku 2011 byla v autorově dotazníkovém šetření na většině škol zaznamenána vyšší intoxikace léků se sedativním účinkem bez doporučení lékaře než v ESPAD 2011 (10%). Stejně tak dochází v sekundárním školství ve velké míře ke zneužívání halucinogenních hub (ESPAD 2011 - 7%) a sedativ v kombinaci s alkoholem, které se v šetření ESPAD 2011 před dvěma lety v tak vysoké míře ještě neprojevovalo.

Výskyt injekčního užití drog je mezi žáky dle výzkumu ESPAD dlouhodobě na minimální úrovni, vyšší počet respondentů byl zaznamenán v červnu 2013 i v dotazníkovém šetření autora (SOŠSZ Praha a SŠZaT Litomyšl). V následujícím pořadí k nejčastěji užívaných nelegálních drog v populaci šestnáctiletých se řadí LSD

(ESPAD 2011 - 5%), což se ale v dotazníkovém šetření autora nepotvrdilo. Ve stejné výši se pohybuje užití extáze pouze v ESPAD 2011 (3%), protože k užívání této drogy se respondenti v šetření autora nepřiznali. Jak se uvádí ve vyhodnocení ESPAD 2011, užívání extáze je ovlivněno sociokulturními změnami na české taneční a hudební scéně. Změnou hudebních stylů a s nimi spojenými vzorci chování jejich příznivců dochází k celoevropské změně na trhu s extází a s novými syntetickými drogami (CHROMYNOVÁ, P. a CSÉMY L. 2012) .

Užití pervitinu během života uvedla v roce 2011 jen 2% dotázaných (vyšší podíl nebyl zaznamenán v celkovém vyhodnocení autorova šetření). Heroin nebo jiné opiáty užílo dle ESPAD 2011 1% respondentů , k vyššímu procentuálnímu podílu nedospělo ani šetření autora.

Nižších hodnot bylo ve výzkumu v červnu 2013 zjištěno u čichání rozpouštědel. V roce 2011 (ESPAD 2011) bylo vyhodnoceno 8% dotázaných, což se nepotvrdilo v tak vysoké úrovni na žádné škole. K poklesu toluenu a dalších těkavých látek vychází z dlouhodobého trendu (2007 až 2011).

Zkušenost s drogami nesouvisí s dosaženými výsledky žáků. Autorovi se podařilo potvrdit, že nízká úroveň vzdělání či nízká úroveň studijních aspirací ovlivňuje rozsah zkušeností s návykovými látkami. V dlouhodobém měřítku nezaznamenává metodika ESPAD výrazný nárůst počtu uživatelů z řad žáků středních odborných škol. Mezi lety 2003 až 2011 došlo k nárůstu uživatelů mezi respondenty učňovských škol a studentů odborných středních škol, kteří měli výrazně vyšší zkušenosti s užitím drog (CHROMYNOVÁ a CSÉMY, 2012).

Závěr

Bakalářská práce se věnuje zmapování drogové závislosti u žáků prvního ročníku sekundárního školství. Hlavním cílem práce bylo popsat drogovou situaci na čtyřech vybraných odborných středních školách v rozdílných krajích České republiky, navíc s odlišnou socioekonomickou situací vzdělávacího zařízení. Stěžejním spojujícím znakem výběru škol pro dotazníkové šetření se stalo studijní zaměření škol. Všechny instituce nabízejí minimálně jeden zahradnický obor (tři školy spojuje nabídka dvou zahradnických učebních oborů a jednoho maturitního se stejným zaměřením).

Pro dotazníkové šetření bylo vybráno tři sta třicet žáků, z nichž 293 splnilo požadavek na zapojení se do výzkumu. Rozhodujícím kritériem se stal věk žáků, kterým muselo v době výzkumu být šestnáct let (respektive respondenti ročníku narození v roce 1997). Výběr oslovených vychází z metodiky mezinárodního výzkumu Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (dále jen ESPAD), jejíž výsledky z ročníku 2011 posloužily autorovi ke srovnání těchto dvou výzkumů. Práci zjištěná data lze dále porovnávat s dalšími šetřeními v třiceti šesti evropských zemích.

Autor nemohl srovnat stovky velice pracně zjištěných dat vlastního dotazníkového šetření s výsledky ESPAD 2011, protože podrobné vydání výsledků tohoto průzkumu v České republice se z původního termínu (v době stanovení cíle bakalářské práce) odložilo až na začátek roku 2014. Autor i přes opakované žádosti na spoluautora monografie věnované výsledkům ESPAD 2011 PhDr. Ladislava Csémyho, mohl v diskuzi pouze podrobně srovnat dílčí výsledky a závěry publikované v časopisu *Zaostřeno na drogy* (CHROMYNOVÁ, P. a CSÉMY L. 2012).

Dotazníkovým šetřením byly potvrzeny výsledky metodiky ESPAD 2011, která na základě dlouholetého šetření popisuje významný podíl uživatelů omamných a psychotropních látek u žáků středních odborných škol. Vyšší procento zneužívání drog než byl celorepublikový průměr (ESPAD 2011) bylo nejčastěji zjištěno na Střední odborné škole stavební a zahradnické Praha, kde první zkušenost s drogami získali dnešní středoškoláci již ve 12 letech.

Výzkum potvrdil, že nejčastější zneužívanou drogou na středních školách je marihuana. Vysoké procento uživatelů na sekundárním školství přiznává opakované zkušenosti s halucinogenními houbami, s léky na uklidnění a sedativy bez lékařského předpisu, včetně kombinace sedativ s alkoholem. Respondenti přiznali i zkušenosti

s intoxikací extází, heroinu, kokainu, anabolických steroidů, LSD a dále zkušenosti s injekčním způsobem užívání drog a pervitinu. Látky jako GHB, netalin a krak respondenti nepoužívají.

Nejčastějším místem pro získání omamné a psychoaktivní látky uvedli dotazovaní diskotéky a bary, ale hned na druhém místě jsou školy. Zjištěný fakt musí vést k zamyšlení, zda je či není systém prevence sociálně patologických jevů v sekundárním školství správně nastaven.

Autor doporučuje pro pedagogickou praxi aktivní řešení nebezpečí užívání omamných a psychotropních látek od prvního ročníku studia sekundárního školství, v rámci minimálního primárního preventivního programu. Na základě výše zmíněných nelichotivých výsledků o opakovaném užívání některých nelegálních drog žáky středních škol, lze metodikům prevence sociálně patologických jevů doporučit využívání sekundárních preventivních programů. Jednalo by se zejména o přednášky zaměřené na předcházení vzniku a rozvoje závislosti u osob, které již mají aktivní zkušenost s konkrétními omamnými a psychoaktivními látkami, které autor nezaznamenal v řádné výroční zprávě na mapovaných středních škol. Autor navíc vychází z faktu, že například na Střední odborné škole stavební a zahradnické v Praze žáci uvádějí zkušenosti s opakovanou intoxikací značného množství drog i přes propracovaný systém primární prevence užívání omamných a psychoaktivních látek, jak uvádí výroční zprávy školy za školní rok 2012/2013 (JANEČEK, 2013).

Další doporučení vede k zapojení žáků do peer programů, (které například do detailu popisuje ve své publikaci Karel Nešpor, 1996). Autor bakalářské práce předpokládá úspěšnost na základě odborné literatury (BERGERET, 1995) a i z výsledků vlastního výzkumu, kdy většina respondentů uvedla, že důvěřují svým kamarádům a v některých případech i více než rodičům.

Poslední doporučení směřuje na vyučující předmětů biologie a chemie (resp. aplikovaná biologie, aplikovaná chemie, květinářství, praxe či odborný výcvik), kdy mohou na praktických příkladech v probírané látce poukázat na rizikovost chemických látek nebo výtažků z rostlin, které žáci zneužívají jako omamné a psychoaktivní látky. Nepřímou formu prevence užívání omamných a psychoaktivních látek může sehrát i povinná výuka českého jazyka a literatury na všech maturitních oborech středních škol v České republice. Žáci v rámci RVP výuky českého jazyka musí rozebrat a pochopit literární díla a na řadě škol vyučující zařazují čtenářsky populární díla s drogovou problematikou (například bestseller *My děti ze stanice ZOO*

od Christiane Vera Felscherinow) do seznamu povinné četby k maturitní zkoušce. Případně výuku občanské výuky doplnit o ukázky z kultovních filmů věnovaných drogové problematice jako například Trainspotting (režie: Danny Boyle, 1996) apod.

Střední škola je poslední institucí v životě člověka, která může v masivním měřítku ovlivňovat vzorec lidského chování, proto bychom neměli podceňovat její význam v prevenci sociálně patologických jevů a naopak z pozice rodičů a zřizovatelů tuto odpovědnost vyžadovat po všech pedagogických pracovnících škol a na druhou stranu jí podporovat.

Seznam použité literatury

Monografie

- ARTERBURN, S. a BURNS, J. *Drogy klepou na dveře: výchova, prevence, léčba*. 1. vyd. Brno: Nová naděje, 2001. 211 s. ISBN 80-86077-03-9.
- BERGERET, J. *Toxikomanie a osobnost. (Vědět víc)*. 1. vyd. Praha: Victoria Publ., 1995. 91 s.. ISBN 80-7187-003-X.
- CSÉMY, L., a CHOMYNOVÁ, P. *Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD): výsledky průzkumu v České republice v roce 2007*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky. 2009. 171 s. ISBN 978-80-87041-94-9.
- DRESCHLER, M. a DVOŘÁKOVÁ, A. *Výroční zpráva o činnosti školy za rok 2012/2013*. Frýdlant: Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant. 2013. 62s. (bez ISBN, dostupné: <http://www.soufrydlant.cz/>)
- FILIPOVÁ, Z et al. *60 let zahradnického vzdělávání v Kopidlně (Almanach)*. 1. vyd. Kopidlno: Střední škola zahradnická Kopidlno, 2008. 60s. (bez ISBN).
- CHROMYNOVÁ, P. a CSÉMY L. *Zaostřeno na drogy 1/2012*. Praha: Úřad vlády České republiky a Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti. 2012. 12 s. ISSN 1214 -1089.
- ILLES, T. *Děti a drogy: fakta-informace-prevence*. 2. vyd. Praha: ISV, 2002. 55 s. ISBN 80-85866-50-1.
- JANDERKOVÁ, D. *Pedagogická diagnostika*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2009. 119 s. ISBN 978-80-7375-343-6.
- JANEČEK M. et al. *Výroční zpráva za školní rok 2012/2013*. Praha: Střední odborná škola stavební a zahradnická. 2013. 37s. (bez ISBN, dostupné: <http://www.skolajarov.cz/dokumenty/zprava5.pdf>)
- KALINA, K. et al. *Drogy a drogové závislosti 1: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. 319 s. ISBN 80-86734-05-6.
- KALINA, K. et al. *Drogy a drogové závislosti: mezioborový přístup. 2. díl*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády ČR, 2003. 343 s. ISBN 80-86734-05-6.
- KALINA, K. et al. *Mezioborový glosář pojmů z oblasti drog a drogových závislostí*. Praha: Filia nova, 2001. s. 37 - 38. ISBN 80-238-8014-4.
- KALINA, K. et al. *Základy klinické adiktologie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. 388 s. ISBN 978-80-247-1411-0.

- MRAVČÍK, V. *Zaostřeno na drogy 3/2008: Rekreační užívání drog. Užívání drog v prostředí zábavy a existující intervence v ČR*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2008, s. 6.
- NEŠPOR, K. *Jak předcházet problémům s návykovými látkami na základních a na středních školách: příručka pro pedagogy*. 1. vyd. Praha: Sportpropag pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 1996. 156 s. ISBN 80-260-3877-0.
- SIWKOVÁ, Z. et. al. *Výroční zpráva školy za školní rok 2012/2013*. Litomyšl: Střední škola zahradnická a technická Litomyšl. 2013. 24 s. (bez ISBN)
- ŠKAŘUPOVÁ, K. *Zaostřeno na drogy 2/2010: Trendy užívání drog v populaci ČR. Souhrn výsledků dosavadních studií*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády ČR, Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2010, s. 6 – 9. (bez ISSN)
- TRÁVNÍČKOVÁ, I. a ZEMAN, P. *Možnosti trestní justice v protidrogové politice I. (vývojové aspekty)*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007, s. 53 - 60. ISBN 978-80-7338-059-5.
- ZEMAN, P. et al. *Vybrané aspekty drogové problematiky z pohledu občanů*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Univerzita Karlova a Všeobecná fakultní nemocnice. 2010. ISBN 978-80-7338-112-7.

Legislativní dokumenty

- Česká republika. 106/2011 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. In: *Sbírka zákonů Česká republika*. 2011, roč. 2011, Částka 190.
Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/sbirka/2011>
- Česká republika. Úplné znění zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), jak vyplývá z pozdějších změn. In: *Sbírka zákonů č. 317 / 2008*. Částka 103.
Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/uplne-zneni-zakona-c-561-2004-sb>
- Česká republika. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 51.
Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/sbirka/2009>

Seznam příloh

Příloha 1 Dotazník pro žáky školy

Seznam tabulek

Tab. 1	Jste: (Pohlaví respondenta – Muž/Žena)	27
Tab. 2	Kdy jste se narodil/a?	29
Tab. 3/B	Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. V kolika dnech jste za posledních 30 dní zameškal/a 1 nebo více vyučovacích hodin?	30
Tab. 3/C	Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant. V kolika dnech jste za posledních 30 dní zameškal/a 1 nebo více vyučovacích hodin?	31
Tab. 3/D	Střední škola zahradnická Kopidlno. V kolika dnech jste za posledních 30 dní zameškal/a 1 nebo více vyučovacích hodin?	32
Tab. 4/A	– Střední škola zahradnická a technická Litomyšl/Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Jaký byl váš průměrný prospěch z posledního vysvědčení?	32
Tab. 4/B	– Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant/Střední škola zahradnická Kopidlno. Jaký byl váš průměrný prospěch z posledního vysvědčení?	33
Tab. 5	Užíval/a jste někdy léky na uklidnění nebo sedativa, protože Vám je předepsal lékař?	35
Tab. 6	Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si marihuanu nebo hašiš, kdybyste je chtěla?	36
Tab. 7/A	– Střední škola zahradnická a technická Litomyšl. Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) marihuanu („trávu“) nebo hašiš?	37
Tab. 7/B	– Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) marihuanu („trávu“) nebo hašiš?	37
Tab. 7/C	– Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant. Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) marihuanu („trávu“) nebo hašiš?	38
Tab. 7/D	– Střední škola zahradnická Kopidlno. Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) marihuanu („trávu“) nebo hašiš?	39
Tab. 8	V jakém věku (pokud vůbec) jste POPRVÉ užil/a marihuanu nebo hašiš?	39
Tab. 9/A	Měl/a jste někdy možnost zkusit marihuanu nebo hašiš, a přesto jste to neudělal/a?	41
Tab. 9/B	Kolikrát v životě se Vám to stalo?	41
Tab. 10/A	– Střední škola zahradnická a technická Litomyšl. Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si následující věci, kdybyste o ně stál/a?	42
Tab. 10/B	– Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si následující věci, kdybyste o ně stál/a?	43
Tab. 10/C	– Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant. Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si následující věci, kdybyste o ně stál/a?	43
Tab. 10/D	– Střední škola zahradnická Kopidlno. Kolikrát jste užil/a (pokud vůbec) marihuanu („trávu“) nebo hašiš?	44
Tab. 11/A	– Střední škola zahradnická a technická Litomyšl. Kolikrát jste čichal/a nějakou těkavou látku (toluen, rozpouštědla atp.), abyste se jí omámil/a?	45
Tab. 11/B	– Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Kolikrát jste čichal/a nějakou těkavou látku (toluen, rozpouštědla atp.), abyste se jí omámil/a?	45
Tab. 11/C	– Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant. Kolikrát (pokud vůbec) jste čichal/a nějakou těkavou látku (toluen, rozpouštědla atp.), abyste se jí omámil/a?	46
Tab. 11/D	– Střední škola zahradnická Kopidlno. Kolikrát (pokud vůbec) jste čichal/a nějakou těkavou látku (toluen, rozpouštědla atp.), abyste se jí omámil/a?	47
Tab. 12/A	– Střední škola zahradnická a technická Litomyšl. Kolikrát za svůj život (pokud vůbec) jste užil/a některou z následujících drog?	48

Tab. 12/B - Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Kolikrát za svůj život (pokud vůbec) jste užil/a některou z následujících drog?	49
Tab. 12/C - Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant. Kolikrát za svůj život (pokud vůbec) jste užil/a některou z následujících drog?	50
Tab. 12/D – Střední škola zahradnická Kopidlno. Kolikrát za svůj život (pokud vůbec) jste užil/a některou z následujících drog?	51
Tab. 13 Jak dobře je na tom Vaše rodina po stránce materiální ve srovnání s jinými rodinami?	52
Tab. 14/A - Střední škola zahradnická a technická Litomyšl. Jak jste spokojen/a s Vaším vztahem k ...	53
Tab. 14/B - Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Jak jste spokojen/a s Vaším vztahem k ...	54
Tab. 14/C - Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant. Jak jste spokojen/a s Vaším vztahem k ...	55
Tab. 14/D – Střední škola zahradnická Kopidlno. Jak jste spokojen/a s Vaším vztahem k ...	55
Tab. 15/A – Střední škola zahradnická a technická Litomyšl. V jaké míře se na Vás vztahují následující výroky?	56
Tab. 15/B - Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. V jaké míře se na Vás vztahují následující výroky?	57
Tab. 15/C - Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant. V jaké míře se na Vás vztahují následující výroky?	59
Tab. 15/D – Střední škola zahradnická Kopidlno. V jaké míře se na Vás vztahují následující výroky?	60
Tab. 16 Vědí Vaši rodiče, kde trávíte sobotní večery?	61
Tab. 17/A - Střední škola zahradnická a technická Litomyšl/Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Kde si myslíte, že by se dala snadno sehnat marihuana nebo hašiš, kdybyste si ji chtěl/a opatřit?	62
Tab. 17/B - Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant/Střední škola zahradnická Kopidlno. Kde si myslíte, že by se dala snadno sehnat marihuana nebo hašiš, kdybyste si ji chtěl/a opatřit?	63
Tab. 19 Pokud jste někdy v životě užil/a marihuanu nebo hašiš, jak jste tuto látku získal/a?	66
Tab. 20 Z jakého důvodu jste zkusil/a tuto drogu?	67

Seznam grafů

Graf 1 Jste (Pohlaví respondenta – Muž/Žena)	28
Graf 2 Kdy jste se narodil/a?	29
Graf 4/A Střední škola zahradnická a technická Litomyšl/Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Jaký byl váš průměrný prospěch z posledního vysvědčení?	33
Graf 4/B Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant/Střední škola zahradnická Kopidlno. Jaký byl váš průměrný prospěch z posledního vysvědčení?	34
Graf 5 Užíval/a jste někdy léky na uklidnění nebo sedativa, protože Vám je předepsal lékař?	35
Graf 6 Jak obtížné by podle Vašeho názoru pro Vás bylo sehnat si marihuanu nebo hašiš, kdybyste je chtěla?	36
Graf 8 V jakém věku (pokud vůbec) jste POPRVÉ užil/a marihuanu nebo hašiš?	40
Graf 13 Jak dobře je na tom Vaše rodina po stránce materiální ve srovnání s jinými rodinami?	53
Graf 16 Vědí Vaši rodiče, kde trávíte sobotní večery?	61
Graf 17/A – Střední škola zahradnická a technická Litomyšl/Střední odborná škola stavební a zahradnická Praha. Kde si myslíte, že by se dala snadno sehnat marihuana nebo hašiš, kdybyste si ji chtěl/a opatřit?	62
Graf 17/B – Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant/Střední škola zahradnická Kopidlno. Kde si myslíte, že by se dala snadno sehnat marihuana nebo hašiš, kdybyste si ji chtěl/a opatřit?	63